

LANGAS

— naujas Putino eilių rinkinys

Jonas Aistis

Vincas Mykolaitis - Putinas, be abejo, yra pats didžiausias gyvas lietuvis rašytojas. Jam tos garbės, manau, niekas neginčija ir niekas nepavydi. Žinoma, Lietuvoje dabar viešpatuoja kitoki rašto reikalavimai ir kitoki literatūros vertinimo dėsniai. Pačiose viršūnėse sėdi partijos patikimi stabai ir stabukai. Jie savaime yra aukščiau bet kokios kategorijos. Ten, bro, sunkiai liežuvį beapsukęs žalias kaimo bernelis netik geba savo profesorių smerkti ir mokyti, bet taip pat ir savo nevalia ranka atlaidžiai jam tapšnoti per petį... Toli Putinui iki tarybinio parnaso papėdės!..

Priežastis labai paprasta. Putinas yra žmogaus, rašomo didžiaja raide, poetas. Žmogaus traginga buitis ir likiminė našta, jo aistros ir kančios, jo svajonės ir sielvartas, jo galios ir negalios, jo tikėjimas ir nusivylimas buvo ir liko Putino poetinis galvalaukis ir sritis. Nors komunistas neigia biologinį žmogaus sielos ar būdo aiškinimą, bet Putinas, sakyčiau, yra to gyvas pavyzdys, ir jam visuomeninės temos niekad nevyko apvilkti natūraliu poetiniu drabužiu. Kas tuo netiki, tepalygina jaunystės patriotiką su duokle "gyvenamajai epochai". Tai sakdamas nenoriu jo pakaltinti nenuoširdumu, o tuo labiau neįgalumu. Visą laiką jam knietė visuomeniniai klausimai, bet ir visą laiką jam ta tema buvo sunkiai beįkandama...

Pokario metais Putinas gausią duoklę atidavė taip vadinamam asmenybės (Stalino) kulcui ir atliko visą eilę vertimų. Kūrybiškai atkuto tik taip vadinamojo "atlydžio" laikais: Sukilėliai, 1957; Būties valanda, 1963 ir Langanas, 1966.

Du paskutinių Putino eilių rinkinių labai giminingi. Tų eilių pobūdį yra apibūdinęs pats autorius rinkinio "Būties valanda" aplanke šiais žodžiais:

"Jei skaitytojas norės pasekti mano poezijos lyrinio herojaus išgyvenimus, jų raidą, pastebės kai kurį šio paskutiniojo laikotarpio temų, motyvų panašumą su jaunystės lyrika.

Gamta, meilė, mirtis, būties prieštaringumas — štai pagrindinės temos, kurios įvairiais variantais kartojasi jaunystės ir

pastarųjų metų poezijoje. Tik dabar jos įgyja gilesnės prasmės, sutinkamai su amžiumi ir gyvenamąja epocha, pažymėta dideliais laimėjimais, progreso poslinkiais — tačiau ir tragišku nerimu dėl žmogaus likimo griaujamųjų jėgų akivaizdoje".

Ta įžanga ypač tinka paskutiniam Putino poezijos rinkiniui "Langas". Ir ne vien dėl to, kad šio rinkinio didesnė pusė eilučių sukurta prieš "Būties valandą" rinkinio pasirodymą, bet ypač dėl to, kad paskutinis rinkinys yra, sakyčiau, dar būdingesnis autoriaus paskutiniųjų metų poezijos apibūdinimui.

Aišku, poezijos esmė ir vertė glūdi ne temų pasirinkime, ne tų temų universalumo ar platumo, o pačioje poezijoje, tai yra, su koku jausmo tikrumu ir su kokia raiškumo galia pasisrindojusi tema atlikta. Tuo atžvilgiu, manding "Langas" ar nebus gerojai gerojonių pusei pažengęs už "Būties valandą". Iš tikrųjų, turinio veningumas, jausmo tikrumas, formos tobulumas, įvairumas ir raiškumas daro šią nedidelę knygėlę vieną iš gražiausiųjų visoje Putino poezijoje.

Paskutiniu laiku baigia įsivertinti klaidinga pažiūra į komunistinių kraštų literatūrą. Reikia pridėti, kad ta pažiūra yra dar stipresnė ir gyvesnė tenai, kur ta literatūra gaminama. Turiu galvoje taip vadinamą pilietinę drąsą, tai yra, kai rašytojas išdrįsta pasakyti karčią tiesą apie komunistinę tikrovę. Tuo būdu ta pilietinė drąsa įgyja kažkokios magiškos vertės. Visi jos ieško, visi ją išpūstai vertina. Tačiau pilietinė drąsa, jei ir yra žmogiška dorybė, tai esmėje ji nieko bendra neturi su literatūra ir nėra josios organiška sudėties dalis.

Esu tikras, kad ne vienas ieškos ir ras šiame rinkinyje Putino "pilietinės drąsos", dėl to noriu pastebėti, kad Mykolaitis-Putinas yra per didelis poetas, kad galėtų naudotis pigiais efektais...

Žinoma, yra aišku, kaip diegą, kad šis rinkinys Stalino, arba, kaip dabar tenai daugiau linkstama vadinti, asmenybės kulto laikais jokių būdu būtų negalėjęs išvysti dienos šviesos. Tačiau jį reikia priimti, kaip atvirą ir nuosirdų poeto minčių, jausmų ir nuotaikų pasaulį:

O šiandien, vėl pakėlęs galvą, Aš taip meldžiausi:
Būk palaimintas, Dieve (knygoje maža raide, J. A.),
Kad skausmą man siunti.
Juo troškulį ir alkį sotina
Ir skaudulius pūluojančius išdegina
Teisingi ir tvirti.
Bodlero temomis, I, 13-14 psl.

Iš šios ištraukėlės atrodytų, kad Putinas yra susitaikęs su savo likimu, kad skausme jis yra praregėjęs kažkokią didelę tiesą, bet tai yra tikrai akimirkos nušvitimas, o tikroji sielos (Nukelta į 2 psl.)

Georges Rouault — pranešas (1871-1958), vienas didžiausių religinės minties dailininkų moderniaisiais laikais. Čia spausdinama viena jo litografijų, pavadinata: "Giedokite ryto giesmę, diena vėl grįžta".

LITUANISTINIS TURTAS ŠVEICARIJOJE

J. TININIS

Nuostabus Šveicarijos kalnų grožis. Pirmą kartą mano akis juos regį ir žavisi. Nemažiau dailūs atrodo ir Šveicarijos miestai, kaip Zuerichas, Lozanas, Lucerna ar Ženeva, išsistatę prie vaizdingų ežerų. Architektūrinis atžvilgis stebina Berno miestą, kurio visi namai centre apsupti kolonadomis. Gali pajomis vaikščioti ir lygių mylias, stebėdamas turtingas vitrinas ir, lietuvi lyjant, išlikti sausas.

Berne sutikau šaunų vyrą dr. Gerutį. Su juo mane supažindino Neringa Railaitė, atvykus automobiliu iš Paryžiaus. Tai nepaprastai simpatingas asmuo, turįs įgimtą humoro jausmą. Neringai vairuojant automobilį, jis parodė mums Berno apylinkių grožį. Gailla, kad mums pasisekus anglų pamėgtą Interlakeno miestelį, pradėjo lyti, ir Jungfraui (Mergelės) kalno viršūnė buvo sunkiai beįžiūrima pro debesis.

Sugrįžom į Berną vakare. Dr. Gerutis mus užkvietė pas save: N. Railaitę, R. Gimbutaitę ir mane. Paskutiniaisiais metais esu sveičiausias daugelio šviesių Amerikos lietuvių namuose ir matęs asmeniškai jų bibliotekas, bet niekur nesu regėjęs tiek daug sukaupia lituanistinių knygų turto, kaip dr. Geručio bute, kurio vienas didelis kam-

barys kimšte prikimštas lietuviškų retų knygų bei leidinių taip, kad pro lentynas sunku net bepraeiti, nekalbant jau apie rūšį, kurio dalis irgi užimta knygomis. Panašus knygų mylėtojas yra iš Latvijos kilęs vokiečių Bong, buvęs ar tebesąs Baltų draugijos pirmininkas Vokietijoje. Sakoma, kad jis gyvenęs rusų, o knygas laikęs savo bute. Tuo tarpu dr. Gerutis dar gyvena bute ir tik dalį knygų laiko rūšy, bet ir su juo gali atsistoti ta pati istorija kaip ir su tuo Bongu.

Dr. Geručio biblioteka ypač padidėjo tada, kai jis atpirko iš mirusio dr. J. Gabrio našlės biblioteką, susidedančią iš visokių nesutvarkytų raštų, brošiūrų, knygų, žurnalų, laikraščių. Jie vos sutilpo į aštuonis didelius maišus, kai ją reikėjo pergabenti į dr. Geručio butą. Ši biblioteka, nors ir perimta iš našlės, visai nesutvarkyta, bus ypač naudinga tiems, kurie rašys apie mūsų tautos kovą dėl nepriklausomybės — pradedant 1911 metais.

Tačiau bene vertingiausias šioje bibliotekoje dalykas yra dr. J. Gabrio atsiminimų rankraštis "Tautos sargyboje". Jį sudaro keturi stambūs tomai, surašyti ranka, aprūpinti visokiomis priedais bei papildymais. Autorius tap pat yra pridėjęs prie šio savo darbo lotynišką motto: Feci quod potui, faciant meliora potentes. (Dariau, ką galėjau, geriau tegu padaro tie, kurie yra pajėgesni.)

Dr. J. Gabrys buvo kontroversinė asmenybė, nevengianti ekscentriškumo, žerianti tiesą į akis, todėl ir jo atsiminimai turėtų būti labai įdomūs. Tik juos leidžiant, pirmiausia reikėtų išleisti juos vertėtų. Gal Amerikoje ar kur kitur atsirastų jiems leidėjas?

Dr. Gerutis, kurio žmona Berno sėkmingai vadovauja išgarsėjusiai Helenos Rubinštein "Kosmetisches Institut", man papasakojo dar apie du šaunius Šveicarijos vyrus, susidomėjusius lietuvių kalba ir tauta. Pirmasis iš jų yra Jan Peter Locher (Bernas, Šveicarija), lyginamosios kalbotyros lektorius Neuchatel'o universitete. Šį ruodėn Berno universitete jis habilituojasi su lituanistine disertacija "Žodžio Tauta reikšmė baltų kalbose". Jis yra kilęs iš čekoslovakės motinos ir šveicarų tėvo (mokytojo). Vokietams okupavus čekoslovakiją, J. P. Locherio motina užtiko savo (Nukelta į 2 psl.)

Kertinė Parastė

AR ESAM UŽSISKLENDE?

Pastaruoju metu pakištosios mums kultūrinio bendradarbiavimo temos vienas argumentų buvo ir tas, kad, girdi, atsisakius kultūrinio kontakto su okupuota tėvyne, bus pakentta visai lietuviškosios kultūros kūrybai ir šiaip ir anapus. Atseit, kone laisvojo pasaulio lietuviai yra geležinės uždangos mūrininkai.

Tikrovėje gi laisvojo pasaulio lietuvių kontaktas su pasaulikiais tėvynėje nei realiaime gyvenime, nei dvasioje niekada ir nebuvo nutrauktas. Žmogus su žmogum visokiais būdais susižinojo ir susižino. Vieniems siuntiniai, kitiems knygos, tretiems gintarinė dovanėlė ar bent šiltas laiškas buvo ir yra jų ir mūsų žmogiškoji jungtis.

Tačiau viena yra kalbėtis su gyvu žmogumi, o kita su okupantu ir okupacine institucija, su šimtaprocentiniu pavergėjo pataikūnu, visąsąjunginės partijos robotu. Ir kiek ypač kultūros sektoriuje žmogaus su žmogum ryšys yra gyvybingai svarbus, tiesiog kūrybinės pastangos apvaisinantis akstinas, tiek biurokratinis ir oficialus kontaktas per tironiškų valdžių institucijas visais atvejais kultūros raidoje buvo lygus nuliui.

Laisvojo pasaulio lietuviai rašytojai, menininkai, mokslininkai ir kultūrinė spauda visada buvo nuosirdžiai atviri viskam, kas tik kūrybingo ir vertingo atsiekia pasilikusį tėvynėje. Kiek teko pastebėti, dauguma rašytojų čia turi išstas bibliotekas Lietuvoje išleistų grožinės literatūros knygų; įvairių sričių mūsų mokslininkai akyli seka savo kolegų pasiekimus rezultatus tėvynėje; mūsų muzikai ir menininkai taipgi iš ten susieško apšviat plokštelių ir įvairių leidinių. Žodžiu, kiekviena dėmesio verta kultūrinė naujiena tėvynėje tuoj pat tampa žinoma ir nuosirdžiai įvertinama laisvajame pasaulyje, puikiai suprantant ten pavertųjų situaciją ir galimybes, leidinių puslapius su džiaugsmu lietuviškuosius kūrybos grūdus atsiųsiant nuo ne vienu atveju ten privalomų masoliškų pelų.

O pasilikusieji ir naujai priaugusieji kultūrininkai tėvynėje ar turi bent kokią nuovoką, kas darosi laisvojo pasaulio lietuviškosios kūrybos sektoriuje? Juk visi žinom, koks spaudos draudimas egzistuoja. Ir tikrai anas pirmasis spaudos draudimas, kada vis dėlto maišais ir vežimais lietuviškoji knyga buvo gabenama iš Prūsų Lietuvon, buvo kur kas švelnesnis. Ar pereitų kas nors dabar su knygų ryšuliu per nuakėtą ir spygliuotomis vielomis išpintą geležinę uždangą? Normaliu keliu — paštu siunčiama knyga adresato Lietuvoje nepasiekia, dingdama be ženklo pakeliui. Tik rečiau siunčiama knyga adresato nepasiekia, dingdama be ženklo pakeliui.

Vincui Krėvei reikėjo pirma numirti, ir tik po to jis buvo leistas spausdinti ir Lietuvoje. Mačerniui reikėjo ir po mirties laukti net daugiau kaip 20 metų. O tai reikėtų laikyti taipgi komplimentu jo poezijos branduoliui.

Vėlgi literatūrai skirtame ir Vilniuje leidžiamame "Peršiuo keliu prasišverbia."

Laisvosios lietuviškosios knygos okupantas bijo už vis labiausiai. Kitaip, kam būtų ir tas šimtaprocentinis draudimas. Nemalonūs okupantui mūsų siuntiniai pažįstamiems bei giminėms, liudijantys jo ekonominio planavimo trūkumus. Bet tų gėrybinių siuntinių jis vis dėlto neuždraudė, nors ir apkrovė žvėriškais muitais. Knygai kitaip. Knyga okupantas žudo be pasigailėjimo, užpildamas plėšikiškai kiekvieną pakeliui į tėvynę. O šitai ir yra pats akivaizdžiausias liudijimas, koks baidus yra ginklas knyga kovoj už tautos nepriklausomybę ir kūrybos laisvę. Paradoksiškai kalbant, priešas ją įvertina. O mes patys? Klausimą kiekvienas pats sau atsakykime.

O vis dėlto ir šitokiose sąlygose tenyščiai lietuviai ir rašytojai, ir menininkai, ir muzikai žino ir seka, kas mūsų čia visuose kultūrinuose sektoriuose yra pasiekama. Tikime, kad ir jie nuosirdžiai džiaugiasi mūsų laimėjimais, kaip ir mes jų prasveržimais. Ir barbariškiausiai draudžiamos, mūsų rašytojų knygos neįtikėtiniausiais būdais vis dėlto patenka į tenyščių rašytojų rankas, darydamos jiems net vienokios ar kitokios įtakos.

Žinoma, juokingas yra toks okupanto įsakymų laisvųjų mūsų rašytojų kūrybos skelbimas Lietuvoje leidžiamam, bet niekieno ten nematomam "Tėvynės Balse". Mūsų rašytojų kūryba ne vienu atveju ten perspausdinama iš čia išleistų knygų, jų vardo net neįnurodant, norint sudaryti įspūdį, kad autoriai patys tuose propagandos puslapiuose bendradarbiauja.

Ir štai pačiu pastaruoju metu kiek kitokio pobūdžio ir visai naujas reiškinys: poezijai skirtame šių metų leidinyje "Poezijos pavasaris" (išleista-me Vilniuje) yra atspausdinta ir Vytauto Mačernio laisvajame pasaulyje gerai žinomų 10 eilėraščių ir VI vizija, pridėdant prie jų ir beveik tripuslapinį poeto kūrybos vertinimą.

Be kita ko, ten apie Mačernio kūrybą sakoma: "Savo lyrikoje V. Mačernis ieškojo pagrindinių žmogiškos egzistencijos pradų, beveik neliesdamas tiesiogiai politinių ir visuomeninių klausimų, neretai prieidamas savo vienvatėje pesimistinių išvadų, kurios liks svetimos tarybinio žmogaus pasaulėžiūrai". Čia šitą frazę svetimos laikome taipgi tikru komplimentu Mačernio kūrybai.

(Nukelta į 2 psl.)

Šiame numery:

- Ar esam užsisklendę?
- Naujas Putino eilių rinkinys.
- Lituanistinis turtas Šveicarijoje.
- Prof. Ignas Končius.
- Vlodo Šlaito eilėraščiai.
- J. Savojo novelė "Lokys".
- Minnesotos universiteto "Ateivių archyvai".
- Apie XVIII amžiaus Lietuvos politiką.
- Lietuvių religinis kongresas ir kopijčios pašventinimas Washingtone.
- Bemokslis genijus.
- Smulkintinkas ir dirigentas Antanas Raitis.
- Lietuviškai giedamų mišių konkursas.
- Nauji leidiniai.
- Kultūrinė kronika.
- Spygliai ir dygliai.

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

galės" žurnalo š. m. birželio mėn. numeryje skaitome lyg ir recenziją, lyg ir informaciją apie Birutės Pūkelevičiūtės "Aukso žąsies" filmą. Rodos, nieko tokio, kad faktas pranešamas skaitytojams. Tačiau reikia vis dėlto šypsotis, kai ten rašoma, jog Pūkelevičiūtė Chicagoje dirba siuvykloje. Nenuvertiname, šitai pastebėdami, siuvyklos darbo. Tik ko siekiama tokiu naiviu ir akiplėšišku melu?

Vėl tame pačiame "Pergalės" numeryje perspausdinama 12 Vlado Šlaito eilėraščių iš paskutiniosios jo knygos "Sirdies paguodai", pridant taipgi trumpą poeto gyvenimo kelio ir kūrybos aprašą. Eilėraščių atrenkant, matyt, norėta parodyti, kaip liūdna ir kaip sunku poetui gyventi be tėvynės. Religinių ir kitokių, jam ypač būdingų posmų, žinoma, sąmoningai vengta.

Visa tai turint prieš akis, išvados būtų tokios. Jeigu šitai daroma grynai lietuviška širdimi, norint supažindinti skaitytojus tegu ir su mažomis laisvosios mūsų kūrybos ištraukomis, tai džiaugiamės ir sveikiname. Tačiau, jeigu tai daroma okupanto įsaku, jam tikintis tuo suminkštinti mus kovoję už tautos ir kūrybos laisvę, tai atsakome to paties Vlado Šlaito dviem naujaisiais eilėrašciais, spausdinamais šiandien čia mūsų laikraštyje.

k. br.

"Tekėki už manęs, Eglele..." (Eglės, žalių karalienės vitražo - triptiko pirmoji dalis. Žiūr. informaciją kultūrinėje šios dienos kronikoje).

Naujas Putino eilių rinkinys

(Atkelta iš 1 psl.)

būseną greičiausiai daug tiksliau atspindi sekančiame ketureilyje:

Sustoju saulėj popietinėj
Kaitros išgairinta širdim
Su karčiu liūdesiu krūtinėj,
Su juodo sielvarto mintim...

Saulėj popietinėn, 22 psl.

Visa Putino poezija yra daugiau mažiau apibūdintina jo "Tarp dviejų aušrų" rinkinyje, sukurtas prieš gerų keturiasdešimt metų, kai poetas, vos per trisdešimt metų persirites universiteto profesorius, visų mėgiamas ir gerbiamas, atrodė, vieno gulbės pieno testigo, o tačiau su tokiu giliu įsijautimu ir su tokiu intymiu netarpiškumu gieda savo sielvartą ir neviltį...

Ir nežinau, kad visos mano dienos
Bus ta pati be vities vienuma,
Kur mano siela, kaip nyki liepsnelė,
Klajos dangaus žvaigždėto laukdama.

Keliai ir kryželiai, 177 psl.

Pacituotas ketureilis, tilpęs "Tarp dviejų aušrų" rinkinyje, sukurtas prieš gerų keturiasdešimt metų, kai poetas, vos per trisdešimt metų persirites universiteto profesorius, visų mėgiamas ir gerbiamas, atrodė, vieno gulbės pieno testigo, o tačiau su tokiu giliu įsijautimu ir su tokiu intymiu netarpiškumu gieda savo sielvartą ir neviltį...

Šiandien Putino posim'ymas, sakytumė, giedrėja. Tai nėra rezignacija, o tik tai ramus ir romus skundas:

Ne mirti bijau, tik to kapo, Drėgno.

Salto,
Tamsaus,
Kuriamė jie mane susitarę
Buvo uždarę, —
Kur mano kančia
Ir jų džiaugsmas sutapo...

Kėliaus iš kapo, 31 psl.

Beje, šiame rinkinyje Putino mirtis yra konkreti ir reali žmogaus mirtis. Jis prieš ją nemaištauja, ir sutinka, kaip logišką žmogaus žemiškosios kelionės galą. Mirties akivaizdoje, aišku, visos gyvenimas, jo žiedai ir erskėdai, stovi kaip gyvi poeto akyse. Ir toji rami melancholija, išsakyta tokiais paprastais ir nuosirdžiais žodžiais, trykšta didelė ir tyra poezija, kurios štai jau dešimtmečiai Lietuvoje negirdėti. Iš ten, kur vyrauja partijos primestas valdiškas optimizmas, išgirsti gyvo žmogaus balsą yra ne tiksliai reta, bet ir miela.

Rinkinys labai dailiai išleistas, o dailininko Vytauto Valiaus iliustracijos galėtų nustebinti ne vieną modernistą.

Maskvą sugrįžo į tėvynę. Kiek pailsėjęs, tais pačiais metais pradėjo eiti Dotnuvos žemės ūkio techninio mokymo ir mesterologijos mokytojo pareigas. Iš 24 mokytojų I. Končius tik vienas turėjo 5-rių metų pedagoginį patyrimą. Tarybos posėdžiuose jo nuomonė būdavo labai respektuojama. I. Končius mokytojo sudominti mokinius tautotyros ir etnografijos mokslais. Įsteigė ir vadovavo būreliui, pasiūvusiam tirti gimtųjų kraštą. Jis pats vasaros atostogas praleisdavo, važinėdamas po kraštą. Tuo keliu išdava — išleista nuodugni studija, kartu su prof. V. Ruokiu paruošta — "Palangos kraštas". Be to, jie buvo paruošę spaudai smulkų Minijos upės aprašymą. Deja, šis veikalas liko tik rankraštyje, kurio ir šiuo metu pasinaudoti negalima.

1924 m. I. Končius buvo paskirtas Dotnuvos žemės ūkio akademijos docentu. Šias pareigas ėjo iki 1926 m. 1926 m. buvo išrinktas Kauno universiteto Matematikos fakulteto docento pareigomis. Tais pačiais metais ir man teko išvykti iš Dotnuvos į Alytų. Nors mudviejų keliai skyrėsi, bet Lietuvos gamtos grožis dažnai mus nuvedavo kartu į Dzūkijos kalnelius, miškelius, ežerus, ežerėlius, upes, upelius. I. Končius susižavėjo Dzūkijos kraštu, dažnai jį aplankydavo. Jį ypač domino kaimo moterių pilnos skrynios namie austų drabužių, juostų, namų apyvokos daiktai, sodybų išdėstymas, sena namų architektūra ir jų išsaugojimo klausimas. I. Končius ragino mus, alytiškius, imtis darbo — steigti draugiją, kurios tikslas būtų tą turtą išsaugoti ateinančioms kartoms.

Kaune jo mėgiamam ir taip naudingam darbui susidarė palankesnės sąlygos ir didesnės galimybės savo kraštui pasitarnauti. Čia, be savo tiesioginių pareigų universitete, jis pasireiškė kaip muziejininkas — etnografas, zoologijos sodo ir oro

(Nukelta į 5 psl.)

PROFESORIUS IGNAS KONČIUS

Jo 80 metų amžiaus ir 60 metų tarnybos savo tautai proga

Ignas Končius gimė 1886 m. liepos 31 d. (šv. Ignaco diena). Purvaičių k., Zarėnų vals., Telšių apskr.

Lankydamas Liepojos gimnaziją, Ignas Končius slaptoje kuopelėje studijavo socialdemokratų programą ir pogrindžio veiklos principus. Čia jį atkreipė dėmesį žinomas Liepojos lietuvių soc. demokratų veikėjas Rasikas, kurį vėliau Stalinas už nukrypimą nuo partijos likvidavo. Jis pastebėjo, kad Ignas Končius gali būti geras slapto būrelių vadovas — propagandininkas, todėl pasiūlė jam dirbti partijos naudai lietuvių darbininkų tarpe. Už darbą net pasikyrė nedidelį piniginį atlyginimą. Kadangi I. Končiui pinigai buvo reikalingi, tai jis pasiūlymą priėmė ir darbą su dideliu užsidegimu atlikdavo.

Baigęs gimnaziją, tapęs Peterburgo universiteto studentu, I. Končius dirbo lietuvių studentų draugijoje. Čia jis susipažino su prof. Volteriu, kuris tyrinėjo ir rinko Lietuvos etnografinę medžiagą. Kadangi tuo domėjosi ir I. Končius, tai šis darbas juos artimai surišo. Prof. Volteris parūpino I. Končiui tyrinėjimo priemones ir davė nurodymus, o šis, apsišarvavęs žiniomis, įsigijęs foto aparatą ir dviratį, atostogų metu pradėjo rinkti pakelėse ir sodybose esančių kryžių bei koplytelių statistiką. Jis nukeliavo didelį skaičių kilometrų, nufotografavo ir aprašė daugiau kaip 1,000 kryžių ir koplytelių. Vėliau ši medžiaga buvo atspausdinta "Soterio" žurnale. Daugiau kaip 1,000 nuotraukų buvo padėta Kultūros muziejui Kaune. Jos, reikia manyti, išliko sveikos ir iki šios dienos. Šiandien ta vertinga medžiaga sudaro neįkainojamą turtą, nes anie seniausieji kryžiai dabar beveik jais baigia išnykti.

Vienų atostogų metu Plungės apylinkės studentai ir šiaip jaunimas nutarė Palangoje suruošti vakarų su vaidinimu ir šokiais. Vakariui leidimą išrūpinti apsiėmė Ignas Končius. Jis dvi-

ANTANAS RUKUIZA

račių nuvyko į Palangą, kuri caro viešpatavimo laikais buvo priskirta prie Kuršo gubernijos. Palanga buvo laikoma kurtortiniu miestu, todėl policijai vadovavo ne prištovas, bet policmeisteris. I. Končius kreipėsi į jį, "prisistatęs" studento uniformoje, kas policmeisterį iš karto jau nuteikė blogai. Sužinojęs, kad prašytojas yra atvykęs iš Kauno gubernijos, piktai atrėžė, jog leidimo neduosias ir neeisias čia drumsti ramų žmonių gyvenimą. Prie to dar pridūrė: "Juk tu esi studentas ir dar "žmudziak" ir net pagrasi- no suėmimu."

1913 m. Ignas Končius baigė Petrapilio universitetą ir, norėdamas dirbti savo krašte, kreipėsi su prašymu į Rygos švietimo apygardą tarnybai gauti. Prašymas buvo patenkintas ir, I. Končius buvo paskirtas matematikos mokytoju į Palangos gimnaziją. Pagal to laiko rusų valdininkijos papročius, naujas tarnautojas turėdavo padaryti oficialius vizitus vietinių valdžios įstaigų viršininkams. I. Končius nuvyko pas Palangos policmeisterį. Kai pasisakė atvykęs su vizitu, tas tuoj atpažino tą patį buvusį studentą, pasakė esąs užimtas ir, į vidų nepakvietęs, užtrenkė duris. Vėliau I. Končius iš savo šeimininkų sužinojo, kad tas policmeisteris pasakė: "Šitas niekšas nei pusės metų čia Palangoje neišbus".

Netrukus I. Končiui Palangoje teko patirti ir kitą nemalonumą. Mokytojų taryba svarstė vieno lietuvių mokinio, nusižen- gusio prieš mokyklos drausmę, elgesio ir bausmės reikalą. Jau nuo seniai čia mokytojų taryba ypatingai atsižvelgdavo į stačiatikių šventiko nusistatymus bei pageldivimus. Šventikas pasiūlė šį mokinį pašalinti iš gimnazijos I. Končius pareiškė, kad tai būtų padaryta didelė moralinė skriauda šiam mokiniui, nes

Prof. Ignas Končius

šventikas ne tik nekalbėdavo, bet ir nesisveikindavo su I. K. 1915 m., prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, Palangos gimnazija buvo iškelta į Kaukazą, į Stavropolio miestą. Kartu su rusais mokiniais buvo iškelta apšėiai ir lietuvių. Jų tarpe buvo daug neturtingų tėvų vaikų. I. Končius juos globojo ir šelpė. Stavropolio apylinkėse buvo nemažai nuo karo pabėgusių lietuvių. I. Končius čia suorganizavo pabėgėlių komitetą ir jam pirmininkavo. Vėliau rūpitiški šventiko nusistatymus bei pageldivimus. Šventikas pasiūlė šį mokinį pašalinti iš gimnazijos I. Končius pareiškė, kad tai būtų padaryta didelė moralinė skriauda šiam mokiniui, nes

Lituanistinis turtas šveicarijoje

(Atkelta iš 1 psl.)

kalbos laikrašty žinutė, kad lietuviai užjaučia čekoslovakus dėl šio vokiečių žygio. Apie tai ji vėliau papasakojo savo sūnui, kuris nuo to laiko ir ėmė domėtis Lietuva. Rezultatas — minėtoji disertacija. Jos autorius dar gana jaunas (apie 32 m.), išmokęs lietuvių ir daug kitų kalbų, naudingų lyginamosios kalbotyros studijoms. Apie metus laiko jis yra praleidęs Philadelphiajos universitete, studijuodamas lingvistiką pas profesorius A. Senną ir A. Salį. Bongas palaiko artimus ryšius ir su dr. Geručiu, kuris aprūpina jį lituanistine literatūra.

Antras didelis lietuvių draugas yra Edvardas Schapper (Brig'as, Walis kantonas). Tai uolus Pabaltijo tautų laisvės

P. ŠILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Protezistas
Aparatų-Protezų Med. Kan. dažai, Spec. pagalba kopom (Arch Supporta) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PROspect 6-5084
Val. 9-4 ir 6-8. Seštad. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAİKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val. kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Seštadienis 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Res. telef. WAlbrook 5-5076

DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepią, skambinti MI 3-0001

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel. PROspect 8-1717
Rezid. 3241 West 60th Place
Tel. REPUBLIC 7-7568
DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos. Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniais uždaryta. Antradieniais 1 penktadieniais vak. nuo 7 iki 8 val

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-čios ir California
Val. kasdien nuo 6-8 val. vak. Seštad. 2-4 val.
Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 N. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois
Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr., penktad. 1-8, treč. ir šešt. tik susitarus.

Tel. ofiso HE 4-5758; rez. HI 5-3225
DR. S. IR M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGA
Bendra praktika ir Alergija
2751 West 51st Street
Valandos. pirmad., antr., ketv. 2-9 val., penktad. 10 v. r. iki 9 v. vak. Seštad. 10 v. r. iki 1 v. popiet. Ligonius priima pagal susitarimą.
Ofs. 735-4477; REZ. PR 8-0960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą.

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akuserija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepią, skambinti MI 3-0001

gynėjas (kilme vokiečių, dabar šveicaras), dalyvavęs suomių kare prieš rusus. Yra parašęs kelis romanus, kurių turinys mntas iš Pabaltijo žmonių gyvenimo. Vienas iš tokių romanų vadinasi "Der tanzende Baer". Taip pat jis yra nepaprastai uolus katalikas (atsiver- tės iš protestantizmo). Turi gerą iškalbą ir savo paskaitose per šveicarijos radiją nuolat gi- na baltų tautų reikalus. Kaip paskaitininkas, jis turi šveica- rijoje labai gerą vardą. Už šią veiklą Friburgo universitetas yra net suteikęs jam garbės daktaro laipsnį.

Ofiso HE 4-1414, rez. RE 7-6867
DR. B. GAIZENAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akuserija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak. Sešt. 12-3 v. r. p. Trečiadieniais uždaryta. Atostogos iki rugpjūčio 21 d.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namu — rez. PROspect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
GYDYTOJA IR CHIRURGE
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 iki 1 val. ir nuo 4 iki 7 v. v. Seštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v.; sešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šešt. uždaryta.

Tel. GROvehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAİKO AKINIUS
8058 So. Western Ave.
Chicago, Ill. 60620
Valandos: 9-12 ir 7-9 v. v. pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienius uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštad. tik susitarus.

Ofiso 585-2525 Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIŲNAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
5540 So. Pulaski Road
Pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 1-4 ir 6-9 ir pagal susitarimą.

Tel. RELiance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 v. p. p. 6-8 val. vak. Seštad. 12-4 val., trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak., išskyrus trečiadienius. Seštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKU LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiadienį nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Seštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p. Ofiso tel. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEMlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso PR 8-7773 Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketv. 5-8 val., antrad. ir penktad. 1-4 v. Pirminėje tik susitarus.

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. vak. Sešt. 9 v. r. — 2 v. p. p.

DR. JULIA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Vidaus ligos
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: PULman 5-6766
Namu: BEVERly 8-3946
Pirm., antr., ketv. 6-8 v. v.; Seštad. 1-3 v. p. p. Kitom dienom uždaryta.

● 90 metų nuo dail. K. Sklė- riaus gimimo. Vis. Vilniaus la- k-raščiai (lietuvių ir nelietuvių kalbomis leidž amieji) l'epos 27 d. plačiai paminėjo dailininką K. Sklėrių, jo 90-tų gimimo me- tinių progą (mirus 1932 m.). Nors pastebėjo, kad K. Sklėriui "socialinės ar visuomeninės problemos buvo tolimos" (su- prask, nebuvo artimas komunis- tams), jį pagerbė, kaip išaugu- sį "realistinės rusų dailės tra- dicijų dirvoje" ir nuo "esminių realistinių dailės principų" ne- nukrypusi. (E.)

— O —
Dar kartą aš sakau, kad moks- linės studijos, atliekamos atvira mintimi, veda prie būtinio tikėjimo Dievu.
Edward Luther Kessel

Tel. ofiso PR 6-7800; Namų 925-7691
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
5150 South Damen Avenue
Valandos: 1-9 v. p. p. Išskyrus trečiadienį

Telef. 423-2600
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 S. Kedzie Ave.
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 8 v. v. Treč. ir Sešt. 8 v. r. iki 8 v. popiet

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINĖS LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais šv. Kryžiaus ligoninę
VAL. Pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 11 iki 1 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Seštad. nuo 2-4 v. popiet. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu.
Telef. REPUBLIC 7-3280

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
VAL. 1 v. p. p. iki 8 v. v. kasdien trečiadieniais uždaryta, šeštadieniais nuo 10 v. r. iki 1 v. popiet.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ POSLES IR PROSTATOS CHIRURGIIJA
Ofisas 2454 West 71st St.
Val. antrad. nuo 2-5 po pietų ketvirtad. nuo 6-8 vak.
Ofiso telef. 766-2880
Rez. telef. PR 6-9736

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIIJA
PRITAİKO AKINIUS
15542 S. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitali pagal susitarimą.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELiance 5-4410
Rez. tel. GROvehill 6-0617
Valandos pirm. ir ketv. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7-iki 8 v. v.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Marquette Parko ofisas: 2450 West 71 Street, telefonas 925-8296
Res. tel. WA 5-9098
Valandos: 10-12 v. r. ir 7-8 v. vak. Sešt. 10-12 v. ryto.
Kitas ofisas: 4644 South Ashland Ave., tel. OL 4-2896
Valandos: 2 kasdien Sekmadieniais ir trečiadieniais abu ofisai uždaryti.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
I ENDRĄ PRAKTIKĄ IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223
Ofiso val. Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 3 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Seštad. 3-4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirminėje ligonius tik susitarus.
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 v. v. Treč. ir šeštad. uždaryta.

Telefonas — GROvehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2524 West 69th Street
Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak. Seštadieniais 1 iki 4 val. Pirmad., antrad. ir trečiadieniais abu ofisai uždaryti.

Tel. PROspect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 S. Albany Ave.
Val. pirm., antrad., ketv. 6-8 v. vak.; penkt. ir šeštad. 2-4 popiet. Kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val. 2 iki 4 p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.
Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val. pirmad., antrad., penktad. 1-4 ir 6-8 v. v.; ketvirtad. 6-8 v. v. Seštad. 10-3 v.

MINNESOTOS UNIVERSITETO "ATEIVIŲ ARCHYVAI"

Veiklos pranešimas ir programos apžvalga

Minnesotos universitetas yra nesenai įsteigęs tarptautinį centrą rinkti ir saugoti ateivių iš Kanados ir iš rytinės bei pietinės Europos istoriniams dokumentams. Mintis tokį centrą steigti kilo, kai istorijos profesoriai Timothy L. Smith, Clarke A. Chambers ir Herman A. Ber- man, tyrinėdami Minnesotos geležies kasyklų miestelius, patyrė, kad jokia JAV-ių universitetų biblioteka sistemingai nerinko ir nesaugojo šių grupių leidžiamų pamfletų, periodinių leidinių bei rankraštinio dokumentų. Svarbūs privatus rinkiniai yra nesenai dingę nežinia kur, arba buvo išblaškyti ir dalimis nusiųsti Europon. Mokslininkai norį studijuoti svarbių slavų tautybių: lenkų, čekų, slovakių, rusų, ukrainiečių, slovenų, serbų, kroatų, bulgarų ir juodaalpiečių — taip pat ir italų, graikų, rumunų, suomių, vengrų, albanų, lietuvių, latvių, sirų, turkų, armėnų ir Transilvanijos vokiečių nuėitą kelią JAV-se, vargsta dėl stokos tinkamų šios srities istorijos šaltinių.

Profesorius Smith, kuris buvo Ateivių archyvų komiteto pirmininkas nuo pat jo pradžios iki 1966 m. sausio mėn., pirmiausia įsigijo plačios apimties slovenistikos rinkinį, kuris 1964 m. geg. mėn. jau buvo atvirai prieinamas moksliniam naudojimuisi. Jame yra jugoslavų socialistų federacijos archyvai, Ivano Moleko korespondencija ir biblioteka, platus rinkinys Romos katalikų slovenų leidinių ir pilni komplektai almanachų bei periodinių spaudinių. P. Marija Molek, archyvų kuratorė nuo 1964 m. sausio mėn. šį rinkinį suorganizavo ir tą vasarą vyko drauge su prof. Smithu į Jugoslaviją rinkti panašios medžiagos. To išdava buvo: prof. Smithui pavyko perkelti į Minnesotos universitetą penkis stambius kroatų pamfletų ir rankraščių bibliotekas ir vieną serbų. Tuo tarpu kiti nariai Ateivių archyvų komiteto, kuriame yra 8 universiteto istorijos fakulteto istorikai, kartu su bibliotekos ir slavų bei rytinės Europos kalbų skyrių atstovais ėmėsi medžioti kitų tautybių ateivių istorinę medžiagą.

1965 m. birž. mėn. dr. Edward B. Stanford, universiteto bibliotekų direktorius, tvarkė su prof. Aleksandru Granofskiu šio pastarojo padovanotą didžiulį ukrainiečių rankraščių ir leidinių rinkinį. 1964 m. vasarą prof.

Theofanis Stavrou, apvažinęs Graikijos bibliotekas, pradėjo JAV-se ieškoti graikų ateivius liečiančios medžiagos, talkininkaujant, be daugelio atskirų asmenų, S. ir P. Amerikos graikų ortodoksų diecezijai. Prof. Albertas Tezla praleido 1965 m. vasarą Vengrijoje, tardamasis dėl mikrofilmavimo plačios tenyktės rankraščių kartotekos. Kitais metais jis lankys vengrų kolonijų centrus JAV-se ir Kanadoje. Prof. Williamui Schmalstiegui buvo prisiūsta stamboki įnašai iš daugelio lietuvių grupių, prieš jam išvykstant iš universiteto į kitą postą. Ne per seniai prof. Benjamin Uroff praleido savaitę Kalifornijoje, supažindindamas su šiuo užmoju rusų para- pių bei organizacijų vadus; g. prof. William Wright lankė slovakių ir čekų organizacijų vadovus Pittsburghe ir kitur. 1965 m. rugp. mėn. ponio Molek grįžo į Europą ieškoti italų-amerikiečių rankraščių, ypatingai liečiančių italų Romos katalikų parapijas Amerikoje. Šiuo metu profesoriai Smith ir Stavrou bando surasti ir padaryti prieinamus įvairių rytų ortodoksų bažnyčių S. Amerikoje rankraščių archyvus, įskaitant rusų, rumunų, graikų, serbų, ukrainiečių, albanų, bulgarų ir sirų sektas.

Trys kituose universitetuose dėstą istorikai tarnauja archyvų centrui kaip bendradarbiai ir patarėjai. Illinois universiteto prof. Rudolph Vecoli yra ieškojęs italų darbo problemas ir jų radikalus liečiančios medžiagos N. Anglijoje ir Atlanto pakraščio vidurinėse valstijose. Kansas'o valstijinio universiteto prof. Victor Green glaudžiai bendradarbiauja su prof. Smithu lenkų ir lietuvių organizacijų šaltinių tyrime. Connecticuto

universiteto prof. William Hoglund rūpinasi gauti suomių laikraščių kolekciją.

Du archyvarai dirba visą laiką, organizuodami iš visur plaukiančius rinkinius. Kitais metais teks jų samdytis bent kuriam laikui ir daugiau Louis W. ir Maud Hill fundacijos subsidijos dėka. Amerikos ir Kanados ateivių laikraščiai sudaro ypatingą problemą, nes daug senesniųjų komplektų jau virsta dul- kėmis. Kai tik šiam tikslui bus sutelkta pakankamai lėšų, šių komplektų svarbiausi ir seniausi, ypač kurių nėra jokioje mokslinėje bibliotekoje, bus mikrofilmuojami.

Rinkimas, organizavimas ir nuolatinis administravimas šio mokslinio naudojimosi tomis įvairiomis kolekcijomis nepaprastai daug kainuoja. Dėl to buvo nusitarta visai nepirkti jokių dokumentų. Be to, mikrofilmavimo pajamos teskiriamos laikraštinei dokumentacijai, išskyrus retus atsitikimus, kada jiems ir pajamos yra specifiskai paauktos. Tačiau universitetas padengia visas aukotojų pakavimo ir siuntimo išlaidas, kartais net pasiūsdamas ir savo atstovą pagelbėti medžiagai atrinkti, supakuoti ir išsiųsti. Visų atskirų kalbų dokumentai ir spaudiniai yra laikomi atskirai. Nė viena grupė ar partija nebus ignoruojama. Atsiradus spaudinio dublikatui, juo bus naudojamas praturtinti universiteto archyvą mainais su kitomis JAV-ių ir Europos mokslinėmis įstaigomis.

Kur gerai veikia kitos panašios bibliotekos ir nevaržomai leidžiama naudotis jų turima medžiaga, archyvas siekia ne konkurencijos, bet savitarpės pagalbos. Kooperatyvinis santy-

"Ir aštriais dalgiais broliai užkapojo Eglės vyrą..." (Vitražo-triptiko trečioji dalis. Plačiau kultūrinėje kronikoje).

Uldas Šlaitas

MANO TAUTA

(Mano brangiai tėvynei Lietuvai, kuri šiuo metu laikinai neša rusiškojo pseudokomunistinio imperializmo jungą)

Šiuo metu, kai mano tauta yra suspaudimo pavojuose, nedera niekam rašyti meilės eilėraščius. Reikia akmens ir švino. Arba eilėraščius, kurie trenkia kaip švinas. Reikia rašyti taip, kad kiekvienas eilėraštis būtų tolygus akmeniui, priešui daužyti — tam amžinam mūsų priešiui, kurio didžiulės voros žengia kovos rikiuotė Azijos stepėmis. O! mano miela, nereikia nusiminimo ir ašarų. Kraujas ir dūmai tavo kartus asotėlis vandenio vietoje. Kirčiai ir arklio kanopos paglostymo vietoje. Bet amžinai tu keliesi gyventi iš naujo tartum žolė, kurią šaukia pavasario vėjai.

kiavimas, jau užmegztas su 6-trūkstančių laikraščių bei per-

iodinės spaudos komplektų ieš-kojime. Žygiai jau yra dabar daromi įsteigti universitete Imigracijos studijų centrai, kurio uždavinys bus organizuoti ir skatinti ry-

tių ir pietų Europos migracijos istorijos mokslinį tyrinėjimą. džiaga ir bendradarbiavimą iš universiteto Imigracijos stu-

dijų centras telktų istorijos, so-

ciologijos, demografijos, kalbų ir meno bei literatūros studen-

tus. Jis galėtų pasikliauti uni-

versiteto plečiama slavų ir rytų Europos kalbų studijų prog-

rama. Centras ieškotų paramos magistrantų bei doktorantų ty-

rinėjimams, lygiai kaip vizituo-

jančių mokslininkų, norinčių dirbti Ateivių archyvų kolekci-

lose. Jis taipgi ragintų Minnes-

otos universiteto bei kitų S. Ame-

rikos įstaigų fakultetų narius, magistrantus ir doktorantus ty-

rinėti Europos bibliotekose emi-

graciją į JAV-es liečiančią me-

džiagą. Centras ieškos jiems ir finansinės paramos.

Jau daugelis pionierių emigran-

tų iš rytų ir pietų Europos yra pasiekę gilią senatvę. Jie pas save turi dar daug medžiagos, nušviečiančios jų tautinių grupių kultūrinę, visuome-

ninę, religinę bei politinę istoriją Naujajame pasaulyje. Jie

net buvo įsteigę bibliotekų ir tautinių muziejų, kurie tačiau dėl besikeičiančių sąlygų ir pa-

jamų stokos nepajėgė išsilaikyti iki šių dienų. Dabar yra pa-

tytų Europos kalbų studijų prog-

rama. Centras ieškotų paramos magistrantų bei doktorantų ty-

rinėjimams, lygiai kaip vizituo-

jančių mokslininkų, norinčių dirbti Ateivių archyvų kolekci-

lose. Jis taipgi ragintų Minnes-

otos universiteto bei kitų S. Ame-

rikos įstaigų fakultetų narius, magistrantus ir doktorantus ty-

rinėti Europos bibliotekose emi-

graciją į JAV-es liečiančią me-

džiagą. Centras ieškos jiems ir finansinės paramos.

LOKYS

J. Savasis

Gatvėje, kurioje gyvenau, yra visa eilė didelių namų ir kiekvienas jų turi sargą. Jis paprastai su šeima gyvena mano rūsyje, kurio langai išeina tiesiog į gatvės šaligatvį. Sargo pareigos valyti šaligatvį, įėjimą, laiptus, pataisyti, kas reikia, patarnauti namo gyventojams. Tokie namai yra kokios nors bendrovės nuosavybė, tad šeimnininko juose nėra, ir kada ko reikia, visi šaukiasi sargo, nuolat juo nepatenkinti, nuolat jį bardami, kad apsilieidęs, kad nežiūrįs tvarkos, kad neprišaukiamas. Nepavydėtinas tokių sargų gyvenimas, o ir atlyginimas yra kuklus. Vos vos gali pragyventi, o apie bet kokias santapus atečiai nėra ko nė galvoti.

Dažnai vaikščiodamas savo gatve, pažįstu juos visus. Kartais užkalbinu, pasikalbame, o jų kalbų nuolatinė tema — karti sargo duona.

Kartą pastebėjau, kad namas Nr. 13 turi naują sargą. Dar jaunas, nedidelis, juodais garbinuotais plaukais, po nosimi maži juodi ūseliai. Tuoju pažinau, kad tai nepolietis, atvykęs čia lengvesnės duonos ieškoti. Susipažinome. Neapolyje dar blogiau. Darbo nėra, o gyventi reikia. Vadinasi Dženaro (Januaris — Neapolio miesto šventasis patronas). Turįs žmoną, vardu Karmeliną, kuri skalbianti namų gyventojų baltinius ir taip papildanti kuklų šeimos biudžetą. Tačiau neatrodė, kad ir čia Dženaro būtų pa-

tenkintas: svetimas, nepažįstamas miestas, neturįs pažįstamų, pasiilgęs gimtojo Neapolio, jo skambų, jausmingų dainų, draugų. Todėl visai nebuvo staigmena, kai po kiek laiko pastebėjau, jog prie namo Nr. 13 Dženaro jau nėra. Pamaniau: neištverė ir grįžo į gimtąjį Neapolį.

Vasarą dideliame Italijos mieste karščiai yra nepakeliami. Kas tik gali, skuba išvažiuoti vasaros mėnesiais į pajūrį, į kalnus. Nutariau ir aš vykti Italijos šiaurėn, į Alpių kalnus, kur oras vėsus, tyras, kur galima ne tik pailsėti, bet ir ramiai padirbėti, ką nors parašyti, pasiskaityti. Susiradęs žemėlapyje nedidelį kalnų miestelį, pasiryžau ten praleisti karštąją vasarą.

Visą naktį važiuoju traukiniu, kuriame nebuvo vagono-restorano, likau be vakarienės. Ryto 5 val. išlipau nedidėlyje stotelėje, dar tolokai nuo mano pasirinkto miestelio. Tokiame užkampyje nei taksi, nei vežikų nėra, todėl pėsčias patraukiau vienintelę gatvę, vedančią į miestelio centrą. Ryto migla, lyg kokia marška, dengė viską aplinkui, ir todėl matėsi tik dalis kelio, kuriuo žygiavau. Nuotaika buvo nekokia: buvau alkanas, nemigęs, o čia dar toji migla. Įėjus į miestelį — nė gyvos dvasios. Dar visi miega, nes čia gyventojai ir vasarotojai neturi kur skubėti.

Man besidairant kokio viešbučio ar pensijos, staiga iš miglos, kelių žingsnių atstume išniro, žinote kas? — lokys. Tikras Alpių miškų rudasis lokys. Jų Alpių kalnų miškuose dar yra ir kartais jie nusileidžia į gyvenamas vietas. Nebuvo jokios abejonės — tikras lokys. Ėjo tiesiai į mane ant paskutiniojo koto la linguojančia ir svyruojančia eiseną, kada atrodo, jog jis stovi ne ant tvirtos žemės, o ant audroje svyruojančio laivo.

Dar man baisiau pasidarė, kai pastebėjau, kad lokys neturi nei antkaklio, nei retežio, nei antsnukio. Reiškia ne iš cirko, ne iš namų, o tiesiai nusileidęs iš kalnų. Instinktyviai apsidairiau, kur reikia bėgti. Bet užpalkalyje buvo tuščia gatvė, šonuose namai, visur uždarytos durys ir užrakinti vartai. Dėsinėje buvo maža siaura gatvelė, kuri veda į gretimą kalną. Jei ja pasileisčiau bėgti, lokys mane pavytų savo karalystėje. Kairėje pusėje yra maža akla aikštelė, tikri spąstai. O priekyje lokys.

Sakoma, kad mirties akivaizdoje žmogaus vaizduotė ir atmintis ima nepaprastai veikti. Dabar patyriau, kad tai tiesa. Prieš mano akis pasirodė kažkada viename savaitraštyje pirmame puslapyje spausdinti baisūs vaizdai žmogaus kovos su visokiais gyviais: piemenaitė, kovojanti su baisiu kalnų ereliu, norinčiu pagrobti ėriuką, žvejo kova su rykliais, medžiotojas, mirštas lokio glėbyje... Visa tai prabėgo, kaip kaleidoskopas, o iš kitos pusės sekė viena mintis po kitos, kaip apsiginti nuo lokio. Esu girdėjęs, kad lokiai biją ugnies. Griebiausi už kišenių, ieškodamas degtukų. Būčiau uždeges visą dėžutę ir metęs į lokį — gal būtų pabūgęs, bet degtukų nebuvo. Kad nors gerą peilį turėčiau. Bet kišeniųje buvo tik mažutis piliukas nagams krapštyti. Su tokiu nieko nepradėsi.

Buvau kitados skaitęs, ar iš tėvo girdėjęs, kaip keleivį užpuolęs lokys. Keleivis kritęs ant žemės ir apsimetęs negyvu. Lokys jį pauostęs, pauostęs ir nuėjęs savo keliu. Taikščiausi jau gulti prie namo sienos, kai lokys, jau visai priartėjęs, ėmė keistai elgtis: pradėjo ploti savo letenomis (girdėjosi tik nagių barškėjimas), pradėjo į taktą šokti,

linguoti galvą, tarsi būtų sutikęs savo tramdytoją ar mokytoją. Lengviau atsidusau, o tuo tarpu įvyko neįtikėtina scena: lokys nusiemė galvą ir pasikišo po pažastimi, kaip daro fechtuotojai, kai baigia lavybas. Vietoj lokio snukio pasirodė žmogaus veidas, kažkur matytas, su juodais ūsiukais panosėje, ir stipriu neapolietišku akcentu prabilo: "Argi jau manęs nepažįsti? Esu Dženaro, sargas Nr. 13 tavo gatvėje". Tai pasakęs, pasidėjo lokio galvą ant šaligatvio ir priėjęs stipriai mane apkabino. Prieš kelias minutes, pamaniau sau, lokio apkabinimas būtų tikriausiai sulaužęs man šonkaulius.

Staigmena ir ką tik buvusi baimė lyg atėmė man žadą. Nieko netardamas, ėmiau valyti lokio kailio plaukus, likusius ant mano švarko. Pagaliau, atsipeikėjęs, ėmiau plūsti: "Jei jau iš tikrųjų esi Dženaro, sargas namo Nr. 13, tai koks biesas čia tave atnešė gąsdinti žmones paryčiais, kada visur migla. Menki čia juokai, juk galėjau iš baimės gauti širdies smūgį."

O Dženaro man aiškino: "Aš žmones negąsdinu, o tik linksminu. Atvykau į šią vasarvietę vaidinti lokį. Už tai man moka gerus pinigus, žmonės su manim būtinai nusifotografuoja, vaikai pajodinėja ant mano nugaros. Žinai, laikai dabar sunkūs, Neapolyje darbo nėra

"Bet galėjai man tuoju pasisakyti, kad esi ne lokys, o Dženaro, sargas namo Nr. 13, kam taip ilgai mane gąsdinai?"

"Gi aš jau iš tolo ėmiau šokinėti, rankomis ploti. Argi nepastebėjai? Lokiai, jei nori pulti, tokių išdaigų nedaro".

Ir Dženaro vėl iškilmingai išsidėjo lokio galvą ir pradėjo aplink mane šokinėti. Tuo tarpu pradėjo atidarinėti krautuves, pasirodė

linguoti galvą, tarsi būtų sutikęs savo tramdytoją ar mokytoją. Lengviau atsidusau, o tuo tarpu įvyko neįtikėtina scena: lokys nusiemė galvą ir pasikišo po pažastimi, kaip daro fechtuotojai, kai baigia lavybas. Vietoj lokio snukio pasirodė žmogaus veidas, kažkur matytas, su juodais ūsiukais panosėje, ir stipriu neapolietišku akcentu prabilo: "Argi jau manęs nepažįsti? Esu Dženaro, sargas Nr. 13 tavo gatvėje". Tai pasakęs, pasidėjo lokio galvą ant šaligatvio ir priėjęs stipriai mane apkabino. Prieš kelias minutes, pamaniau sau, lokio apkabinimas būtų tikriausiai sulaužęs man šonkaulius.

Staigmena ir ką tik buvusi baimė lyg atėmė man žadą. Nieko netardamas, ėmiau valyti lokio kailio plaukus, likusius ant mano švarko. Pagaliau, atsipeikėjęs, ėmiau plūsti: "Jei jau iš tikrųjų esi Dženaro, sargas namo Nr. 13, tai koks biesas čia tave atnešė gąsdinti žmones paryčiais, kada visur migla. Menki čia juokai, juk galėjau iš baimės gauti širdies smūgį."

O Dženaro man aiškino: "Aš žmones negąsdinu, o tik linksminu. Atvykau į šią vasarvietę vaidinti lokį. Už tai man moka gerus pinigus, žmonės su manim būtinai nusifotografuoja, vaikai pajodinėja ant mano nugaros. Žinai, laikai dabar sunkūs, Neapolyje darbo nėra

"Bet galėjai man tuoju pasisakyti, kad esi ne lokys, o Dženaro, sargas namo Nr. 13, kam taip ilgai mane gąsdinai?"

"Gi aš jau iš tolo ėmiau šokinėti, rankomis ploti. Argi nepastebėjai? Lokiai, jei nori pulti, tokių išdaigų nedaro".

Ir Dženaro vėl iškilmingai išsidėjo lokio galvą ir pradėjo aplink mane šokinėti. Tuo tarpu pradėjo atidarinėti krautuves, pasirodė

šien ten gyvi žmonės. Mano ūpas pasitaisė. Jaučiausi lyg išėjęs iš kino, kur teko matyti baisus filmas, bet su linksma pabaiga. Šis toks nepaprastas įvykis su tokia komiška pabaiga man atrodė geriausia įžanga į mano atostogas.

Įėjome su "lokiu" į kavinę. Dženaro norėjo būtinai man užfundyti ir, pasikėlęs lokio kailį, ėmė ieškoti smulkių kelių kišenėse, bet tas ieškojimas baigėsi neapolietiškais keiksmiais: "Tas velnio vaikas, šuns snukis, kiaušės kumpis pelenotas, idiotas patentuotas vėl mane apvogė". Kai aš nustebyęs į jį žiūrėjau, nieko nesuprasdamas, ėmė aiškinti: "Tai mano pusbroliis, nors jis uždirba daugiau už mane. Jis vaidina kalnų ožį. Tačiau jam nepavydžiu, nes jo amatas daug sunkesnis už manąjį. Jis turi nešioti tuos baisesius ožio ragus ir visada vaikščioti keturpėdžiais, kai tuo tarpu aš dažniausiai einu tik ant paskutinių kojų, nebent kai vaikus reikia ant nugaros pajodinti. Vakar čia buvo vieno ambasadoriaus vaikai ir kankino mane kone tris valandas. Buvau jau visai nusibaigęs, bet tuo tarpu atėjo mano žmona manęs pavaduoti".

"Kaip tai, žmona? Argi ir ji čionai?"

"O kaipgi? Ir Karmelina čionai. Ji vaidina lokienę. Jos darbas truputį lengvesnis, kailis šviesesnis ir švelnesnis. Juk žinai, kad rudųjų lokių patelės yra šviesesnės spalvos. Aš tuos dalykus gerai išstudijavau".

"Pereitą savaitę čia atvyko Šveicarijos gyvulių profesorius, didelė asmenybė, ir baisiai susijaudino, nes jis yra dar ir gyvulių globos pirmininkas visoje Šveicarijoje. Iš karto apsišverė, o paskui, kad suriks: "Kas tai matė taip kankinti lokius! Pranešiu policijai! Bet kai jam paaiškino, kad mes esame

(Nukelta į 4 psl.)

Apie XVIII amžiaus Lietuvos politikus

Kadangi kultūra yra organiškai tautos kūrybingumo išsivystymas, tikras kultūrininkas privalo susipažinti ir su savo tautos praeitimi, kad galėtų pagauti tautinio genialumo raidos kryptį bei patirtį. Vadinasi, kas pakerta gyvą ir sąmoningą ryšį su tautos istorija, tas vargu ar gali atnešti savo amžiną įnašą į tautos lobyną. Deja, kai kurie mūsų šios dienos darbuotojai visiškai tai ignoruoja. Tokiems gresia pavojus, jog jų pastangos bus tik momento žybtelėjimai, užgesą be pėdsakų.

Sitai reikia rašyti po to, kai dramaturgas Anatolijus Kairys "Draugo" kultūriniame priede klausė: "Gal Jūs galite paminėti nors vieną Kristijono Donelaičio eros politinį veikėją? Negalite. Bet Kristijoną Donelaitį prisimenam." (Zr. Draugas, 1966.VII.16. "Atviras laiškas dr. Algirdui Budreckiui").

Toks teigimas perdėm drąsus, nes rodo tautos praeities žinojimo stoką. Nenorima čia šaipytis iš tokio pareiškimo, tačiau tiesos dėlei reikia atitaisyti klaidą.

Nejaugi mūsų kultūra tokia skurdi, kad 18-tajame šimtmetyje turėjom tik Donelaitį, nejaugi mūsų žinojimas iki tokio laipsnio išblunko, kad neprisiemenam nieko daugiau iš anuometinių veikėjų, kurie darė įtakos į visos tautos istoriją? Tiesą pasakius, 18-tasis šimtmėtis Lietuvoje buvo gana niūrus. Pirmosios amžiaus pusės nuosmūkis privėdė Lietuvą prie padalinimo ir žlugimo. Tačiau ir tame amžiuje, kada diduomenės dauguma sauvaliavo, buvo ir šviesių asmenybių. Buvo politikų, pagautų švietimo gadynės dvasios, kurie paliko savo įnašą tiek Lietuvos visuomeniniam, tiek kultūriniam gyvenime. Jiems buvo visai svetima mintis, jog kultūra yra prieštaraujanti politikai. Tad vertėtų šių dienų veikėjams bent pažvelgti į žymesnius anos Donelaičio eros politikus.

Kazimieras Povilas Sapiega (1637-1720 m.) buvo vienas iš galingiausių didikų visoje Lietuvos istorijoje. Amžininkų nuomone, Sapiega siekė nutraukti Lietuvos - Lenkijos uniją. Jis buvo gerai išsilavinęs, ypač karyboje. Savo karjerą pradėjo kaip DLK-jos palīdzininkas, nuo 1663 m. iki 1670 m. buvo Polocko vaivada, 1671 m. Žemaičių seniūnas, 1676 m. tapo lauko etmonu, pagaliau nuo 1682 m. buvo didžiuoju Lietuvos etmonu ir Vilniaus vaivada, tuo būdu tapdamas lyg nevainikuotu Lietuvos karaliumi. Sapiega turėjo savo įtaką bajorams, pagal savo norą tvarkė krašto seimelius ir tribunolus. Kazimieras Sapiega, kurį Sruoga įamžino to paties vardo dramoje, buvo veiklus vyras, audringas politikas ir karys. Bet jis taip pat labai vertino meną. Iš Romos atsikvietė Vilniūn dailininką Delbene (1690 m.) savo Antakalnio rūmus papuošti freskomis. Būdamas dideliu bibliofilu, jis paliko eilę spausdintų raštų. Sapiega 60 metų gynė Lietuvos interesus ir kaip senatorius 45 metus sielojosi valstybės reikalais.

Po jo įtakingiausias politikas buvo *Friderikas Mykolas Cartoriskis* (1695-1775 m.), paveldimos monarchijos ir tvirtos valdžios reikalavusios partijos kūrėjas. Mykolas Cartoriskis 1722 m. buvo paskirtas Vilniaus piliūninku, o 1724 m. Lietuvos pakancleriu. Sakso Augusto III viešpatavimo metu kartu su savo šalininkais jis įgijo lemiamą vaidmenį Lietuvos reikaluose. Norėdamas sulaukyti krašto nuosmūkį, Cartoriskis tapo, taip vadinamos, "Familijos" vadu ir ieškojo susipratimo su Rusija, Anglija ir Austrija. 1763 m. sakui karaliui mirus, jis bandė

pravesti savo kandidatą (ar Mykolą Oginskį, ar Augustą Cartoriskį ar Adomą Cartoriskį) į Lietuvos - Lenkijos karalius. Pralaimėjęs užkulisio intrigas elekcijos metu, Cartoriskis vėliau nustojo valstybėje savo įtakos.

Gal labiausiai tada garsėjo *Antanas Tizenhausas* (1733 - 1785 m.) pramonės kūrėjas Lietuvoje. Tizenhausas jau anais laikais rūpinosi visomis pramonės šakomis, pradedant tekstilės fabrikais, baigiant popieriaus ir net lošimo kortų įmonėmis. Bet jis buvo ir Lietuvos kiemo išdininkas bei Lietuvos karališkųjų ekonomijų valdytojas. Didelį vaidmenį vaidino Tizenhausas ir Lietuvos politiniame gyvenime. Buvo laikomas lyg antrasis Lietuvos karalius. 1765-80 m. laikotarpiu jis vadovavo karaliaus šalininkams Lietuvoje. Valdydamas daug dvarų ir turėdamas visur apsiečiai sau patikimų žmonių, Tizenhausas paveikdavo vietos seimelius, visur stengdamasis prarast palankią karaliui Stanislovui II politiką. Kiekviena proga jis taipgi stengėsi apsaugoti Lietuvos savarakiškumą prieš Lenkijos interesus. Pavyzdžiui, jis pasipriešino Zamoiskio kodeksui, nurodymams, kad tas teisynas pažeistų atskirą Lietuvos teisės santvarką, atremtą į Lietuvos statutus. Tizenhausas priešinosi ir per didelei Rusijos įtakai Lietuvos - Lenkijos jungtinėje respublikoje.

Bene šviesiausias XVIII a. antrosios pusės visuomenininkas Lietuvoje buvo *Joachimas Chreptavičius* (1729-1812 m.). Savo dvaruose Ščoruose ir Vyšnavaoje jis panaikino baudžiavą ir ten įkūrė išgarsėjusią biblioteką. Chreptavičius buvo daugelio seimų narys. Šalia to, jis ėjo atsakingas valstybines pareigas, buvo: Naugarduko maršalka (1764), Lietuvos didysis raštinninkas (1764), Lietuvos pakancleris (1773). Popiežiui Klemenalui XIV įėjusiu vienuolią uždarus, Chreptavičius pirmas seimui siūlė perimti buvusias jėzuitų mokyklas bei turtus ir įkurti Edukacinę komisiją. Toje komisijoje jis pasiėmė visą Lietuvos mokyklų tvarkymą. 1791 m. tapo užsienio reikalų ministru, o 1793 m. Lietuvos kancleriu, bet tuojuo išvyko į užsienį ir grįžo tik 1794 sukilimo metu.

Vienas iš šviesiausių XVIII a. Respublikos žmonių buvo lenkų

Viktoras Petravičius Lino raizynas iš naujos Antano Rūko poezijos knygos "Mano tautos istorija". (Žiūr. naujų leidinių skyrių).

kilmės didikas *Ignacas Potockis* (1751-1809 m.), kuris pamilo Lietuvą. Potockis buvo vienas iš pagrindinių Edukacinės komisijos narių, prisidėjęs prie mokyklų tinklo plėtimo ir kultūrinio krašto atgijimo. Ignacas Potockis 1783-91 m. buvo Lietuvos rūmų maršalka, o 1791-93 m. Lietuvos didysis maršalka. Politikas Potockis siekė pažangių reformų žlungančiai Lietuvos - Lenkijos valstybei gelbėti. 1789 m. buvo patriotinės partijos vadovas, visuomet keldamas valstiečių padėties gerinimo mintį, norint išlaikyti Lietuvos ir Lenkijos nepriklausomybę. Kartu su lenkų šviesuoliu Hugonu Kolontajum Potockis buvo 1791 m. gegužės 3 d. konstitucijos autoriumi. Vėliau jį prisidėjo ir

prie Kosciuškos sukilimo organizavimo.

Tragiška, bet šviesi asmenybė buvo *Simanas Kasakauskas* (1742-1794 m.), vyskupo Juozo Kasakausko brolis. Simanas buvo didysis Lietuvos etmonas, vienas Targovicos bei Baro konfederacijų vadų. 1770 m. kartu su kitais patriotais jis įžiebė pasipriešinimo Maksavai ugnį Vilniuje ir Žemaitijoje. Anot Baro konfederacijos istoriko K. Konopeczynskio, Kasakauskas "iš pamaldžios Žemaitijos papūtė į gretimas apskritis religinę ir patriotinę dvasią." Tuo metu Kasakauskas vadovavo partizanų būriams prieš įsiveržusią rusų kariuomenę. Po pirmojo padalinimo jį jau nevaicino žymesnio vaidmens. Kasakausko

asmenybė vėl iškilo, taip vadinamo, Ketverių metų seimo laiku (1788-92 m.), kada jis, kartu su broliu vyskupu, buvo Lietuvos konfederacijos (1792 m.) organizatorius. Tos konfederacijos tikslas buvo Maksavos pagalba kovoti prieš Gegužės 3 d. konstituciją, kuri visiškai sulaukė Lietuvą su Lenkija. Jo tikslas buvo atstatyti Lietuvos atskirą statusą, nežiūrint, kad reikėjo to siekiant bendradarbiauti su maskoliais. Už šitas nedėkingas pastangas 1794 m. sukilėliai jį pasmerkė pakarti.

O kur dar *Karolis Prozoras* ir *Jokūbas Jasinskis*? K. Prozoras (1759-1841 m.) 1787 m. gavo didžiojo Lietuvos stovyklininko ir tribunolo maršalkos vietas. Jis tapo vyriausiu Kosciuškos įgaliotiniu Lietuvoje 1794 m. su kilimo pradžioje. Vėliau dar prisidėjo prie Napoleono 1812 m. žygio tėvynei išvaduoti. Po antrojo padalinimo Lietuvos atstatymo judėjimo siela buvo pulk. *Jokūbas Jasinskis* (1759-1794 m.), vienas narsiausių savo laiko vyrų, karštas respublikonas ir nacionalistas, kartu talentingas poetas. Jis buvo ir inžinierius, ir kariškis, ir sukilėlių vadas. Jo šūkis buvo: "Težūsta karaliai! Tiesie pasaulis laisvas!"

Pagaliam, ar galima tvirtinti, kad *Tadas Kosciūška*, kovojęs už mūsų kraštą, Lenkijos ir Jungtinių Amerikos Valstybių laisvę, nebuvo politikas? Visi čia summeti politikai ryškiai įtakojo Lietuvos gyvenimą tada, kada Donelaičio rankraščiai dar gulėjo pastoriaus stalčiuje. Nesvarbu, kad jie neraišiai rašė; esminis dalykas, kad jų įnašas kraštui buvo teigiamas. Juk negalime užmiršti, kad ne vien beletristai prisidėjo prie lietuvių tautinės sąjėgros vystymosi, ne vien poetai paliko garbingas tautai tradicijas. Lietuvių kultūra yra daugiasakė, jos istorijoje ir politikai suvaidino svarų vaidmenį. *Algirdas Budreckis*

MINNESOTOS UNIVERSITETO "ATEIVIŲ ARCHYVAI"

(Atkelta iš 3 psl.)

lengvai prieinami visiems, nežiūrint jų politikos, religijos ar kilmės. Jis stovi viduryje kontinento, lygiame nuotolyje nuo Pacifiko ir Atlanto, kurių pakraščiuose tirščiausiai ateivių bendruomenės ir telkėsi.

Apimtis medžiagos, kurią universitetui taip rūpi išsaugoti, yra tikrai plati. Svarbią dalį dabartinių kroatų, ukrainiečių ir slovėnų rinkinių sudaro jų muzikos ir dramos draugijų medžiaga, pvz. neišleisti muzikos ir dramos kūriniai. Mes norėtume užbaigti bažnyčių, fraternalinių ar privačių organizacijų išleistų almanachų ir kitų spaudintų prieš 1940 m. Parapijų, klubų bei organizacijų skyrių ankstyvosios rankraštinių protokolų knygos yra tokių trapios, kad tik labiausiai prityrę archyvarai geba jų lapus vartyti. Daug ir šiandien pas save laiko — ir pameta — naujai išrinkti pareigūnai, visai nesuspradami tų knygų istorinės vertės. Mes norime tuojuo įsigyti kopiją pamfletų, istorijos ar jubiliejinio leidinio kiekvienos ateivinės parapijos ar kongregacijos, nesvarbu ar Romos katalikų lotynų ar rytų apeigų, ar rytų ortodoksų, ar protestantų. Pagaliau mes norėtume dokumentus ir net asmeniškus laiškus, kurie gali atrodyti teturį tik sentimentu vertės, ir būti tik privataus intereso kai kam, tačiau laikui bėgant, jie gali tapti svarbiu rodikliu tų žmonių gyvenimo.

Asmenys ar organizacijos, kurioms rūpi išsaugoti turimus istorinės medžiagos rinkinius, yra maloniai kviečiamos parašyti prof. William E. Wrightui, einančiam Ateivių archyvų komiteto pirmininko pareigas (Acting Chairman, Immigrant Archives Committee, 668 Social Science Tower, University of Minnesota, Minneapolis). Bendras turimos medžiagos kokybės ir kiekio aprašymas palengvintų spręsti, kuri medžiaga geriau tinka atiduoti universitetui apsaugai. Mažesni medžiagos kiekiai, kuriems pasiūsti užtenka keleto mažų pakelių, galima be didesnių išlaidų tuojuo siųsti aukščiau duotų adresu. Ant pakelio turi būti pažymėtas siuntėjo adresas ir pastaba: "Gift: Library Materials". Stabas tuojuo pakvitus dovanos gavimą ir gražins pašto pažymėjimą. Prof. White kviečia mokslininkus ir kitus asmenis, kurie šiuo reikalu domisi, ar turi kokių patarimų Ateivių archyvų komitetui, ar žino, kur yra svarbios medžiagos, jam parašyti. Inf.

Redakcijos pastaba. Žiūrėdami į šį reikalą iš lietuviško taško, manome, kad geriausiai būtų visą mūsų istorinę medžiagą sutelkti savaime Pasaulio lietuvių archyve (5820 So. Claremont Ave., Chicago, Ill.). O šį įstaiga, redakcijos žiniomis, žada atliktus knygų egzempliorius ir laikraščių komplektus perduoti atitinkamoms amerikiečių institucijoms.

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.

3240 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL. 60608. Telef. — CA 5-7252. DIDELIS PASIRINKIMAS TVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS. GERO VESINTUVAI, SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI.

Kas tik turi gerą skonį,

Viską perka pas Lieponį!

LIEUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 So. Western, PR 8 - 5875

Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais uždaryta liepos ir rugpjūčio mėn.

LOKYS

(Atkelta iš 3 psl.)

ne lokiai, o neapoliečiai, kad ten nedarbas ir čia atvykome uždabliuti, profesorius ko neturėjo iš juoko ir šoko su mumis visą valandą. Tikrai puiki asmenybė, tikras gyvulių draugas".

Užsakiau du konjaku. Girkšnojome pamažu, ir Dženaro kalbėjo toliau: "O ką pats čia manai veikti? Čia šaltoka, maloniau būtų grįžti į Neapolį, bet rytoj išvykstame dar toliau į kalnus, kažkokį miestą, kur yra vietos metinė šventė. Aš ir Karmelina būsimės visos šventės centre. Vaidinsime "Lokių melę"... Čia aš šnairiai pažūrėjau į Dženaro, bet jis pasiskubino pasiaiškinti: "Ji bėga, o aš vejuosiu, ir pagaliau pagauonu. Noriu ją pabučiuoti, bet ji nesiduoda. Tada imu dainuoti "Santa Lucia", pritariant elektrinei gi-

tara, ir lokienė nusileidžia. Abu sušokame neapolietiška vestuvių šoki. Žmonės tiesiog staugia, ploja, o paskui visi puolasi prie mūsų, tarsi būtume mieliausi draugai. Vaišina viskuo, duoda valgyti, gerti, bet su sąlyga — turime būti lokiai, o ne žmonės. Keistas dalykas: jei išsineriame iš lokio kailio, niekas nenori į mus nė pasižiūrėti".

Išėjome iš kavinės. Dženaro vėl užsidėjo lokio galvą, po kuria buvo matyti tik dvi mažos, juodos Dženaro akys. Atsisveikinant ir spaudžiant lokio dešinę leteną, atidžiai pasižiūrėjau į Dženaro akis. Jis tai pastebėjo ir neramiai paklausė: "Ką galvoji?" — "Nieko", atsakiau. "Taip sau..." ir apsisukęs skubiai nuėjau savo keliu. O norėjau pasakyti: "Vis dėlto jūs italai esate pasiutiškai išradę, tiesiog genijai, kai reikia rasti priemonių pinigui lengvai uždirbti, ypač čia iš turistų svetimšalių gražuojų išviloti. Tada ateina į galvą ir tokie dalykai, kaip "Lokių melė..."

MARQUETTE PARK -- AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE

CHICAGO SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE.

CHICAGO, ILL. 60636

TEL. GR 6 - 7575

CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ, viena tarp 25 mesinių krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdinai, saugiai ir pelningai jau virš 41 metus, visada prisilaikydama saugumo ir išmokėdama, palyginamai, aukštą dividendą. Mes nesiverbiame tapti pačia didžiausia bendrove, bet stengiamės būti stiprius finansškai ir teikti pačius geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo reikams.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, norimi prisidėti prie jų finansavimui, kad galėtume pasiūlyti geresnį gyvenimo sąlygų. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalus kreiptis į Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovę, išaugusią į virš \$53,500,000.00 turto įstaigą.

JOHN PAKEL, direktorių tarybos ir bendrovės prezidentas

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS

- Insured Family Savings
- College Bonus Savings
- Christmas Club Savings
- Vacation Club Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- All Types of Insurance

- Sell and redeem U.S. Bonds
- Safety Deposit Boxes
- Free Community Rooms for your organization meetings (Free Coffee)
- Cash checks and pay all family bills with our special

- money order checks. No service charge to members
- U.S. Postal Stamps Machine Service
- We sell Travelers Checks
- Save-by-mail Kits
- Notary Public Service

- Two Large Free Parking Lots
- Free Theatre tickets two Saturdays monthly for your children and mothers
- Christmas party with gifts to College Bonus Members

PATOGIUS VALANDOS:

MONDAY 12:00 P.M. — 8:00 P.M.
TUESDAY 9:00 A.M. — 4:00 P.M.
WEDNESDAY Closed All Day
THURSDAY 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
FRIDAY 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
SATURDAY 9:00 A.M. — 12:30 P.M.

LITUVIŲ RELIGINIS KONGRESAS IR ŠILUVOS KOPLYČIOS PASVENTINIMAS WASHINGTONĖ

LITUVIŲ RELIGINIO KONGRESO MUZIKOS — LITERATŪROS VAKARO PROGRAMA

Statler Hilton viešbutyje, 8 val. v., šeštadienį, 1966 m. rugsėjo 3 d.

1. Tėve mūsų, malda, J. Gruodis Atsiveikštinimas, žodž. A. Viena-žindžio Al. Kačanauskas New Yorko Lietuvių vyrų choras
2. Deklamacija Regina Petručenė-Norvaišaitė
3. Trys preludai ir nokturnas M. K. Ciurlionis Aleksas Mrozinskas
4. Sveika Marija, Br. Budriūnas Oi greičiau, greičiau, žodž. J. "Is-eivio" St. Šimkus Antanas Pavasaris
5. Deklamacija Bronius Balčiūnas
6. Tušti paliktieji namai, žodž. K. Bradūno J. Starka Kada gi, lietuvi? žodž. J. Steponaičio J. Žilevičius Roma Mastienė
7. Oi toli, toli, laudies daina T. Brazys Anoj pusėj Nemunėlio, laudies daina J. Čižauskas New Yorko Lietuvių vyrų choras 15 min. pertrauka

II

1. Už klystančius žmones, žodž. Maironio Al. Kačanauskas Vai eičiau, žodž. V. Mykaloičio-Putnio Vl. Jakubėnas Prudencija Bičkienė
2. Giesmė į švč. Panelę J. Naujalis Džukų kraštas, žodž. L. Geros A. Vanagaitis, — aranžavo Vladas Jakubėnas Jonas Vaznelis
3. Meilė tėvynės nemari, žodž. A. Margalio J. Naujalis Prudencija Bičkienė ir Roma Mastienė
4. Senelio skundas Maironis Veronika A. Jasmanas Deklamuoja Vitalis Zukauskas
5. Tikiųjų malda, žodž. Vl. Budrecko J. Gaidelis Solistų kvartetas
6. Pas tėveli, laudies daina K. Banaitis Tėvynei, žodž. J. Mažeikos B. Budriūnas Gratulatur tibi J. Naujalis — Vl. Budreckas New Yorko lietuvių vyrų choras Chorui diriguoja Vladas Baltrušaitis, solistas akompanuoja Aleksas Mrozinskas, programos vedėjas Juozas Boley-Bulevičius.

SILUVOS KOPLYČIOS DEDIKACIJOS GIEDOJIMŲ PROGRAMA

- Sventovėje, 2 val. p. p. sekmadienį, 1966 m. rugsėjo 4 d.
1. Ecce sacerdos J. Bertulis Atlieka Dainavos ansamblis, pridedant iš Alice Stevens ansamblio 15 dainininkių ir Chicago Vyčių choro 21 dalyvių. Solo partiją atlieka Jonas Vaznelis
 2. Dievo Motina, melinga, žodž. St. Ylos Vl. Budreckas Jungtiniai chorai ir minia unisonu
 3. Pulkim ant kelių, žodž. A. Strazdelio J. Naujalis Jungtiniai chorai ir minia
 4. Mišios "Vulnerum Christi" J. Naujalis Dainava ir tartininkai, solistai Prudencija Bičkienė ir Jonas Vaznelis

5. Tikiųjų malda, šventas Dieve melodija J. Naujalis Kunigų oktetas gieda invokacijas Jungtiniai chorai ir minia gieda atsakymus
6. Jėzau, pas mane ateik J. Naujalis Jungtiniai chorai ir minia
7. Maldavimas J. Žilevičius Dainava ir tartininkai, Jonas Vaznelis solo
8. Psalmė "Dievas mūsų tvirtovė" J. Naujalis Jungtiniai chorai ir minia
9. Hymn for America Vl. Budreckas Dainava ir tartininkai
10. Malda už tėvynę Al. Kačanauskas Dainava ir tartininkai, prie vargonų diriguoja Petras Armonas, žemai bažnyčioje diriguoja Jurgis Petkaitis, vargonais akompanuoja Marija Mondeikaitė-Kutz, vargonais solo groja Vytenis M. Vasyliūnas.

LITUVIŲ RELIGINIO KONGRESO IŠKILMINGO POSEDŽIO — MANIFESTACIJOS PROGRAMA

- Kat. univ. sporto salėje 5 val. p. p. sekmadienį, 1966 m. rugsėjo 4 d.
1. Atidaromasis žodis Prel. Jonas Balkūnas
 2. Malda už tėvynę J. Dambrauskas Jungtiniai chorai 4 balsais
 3. Mūsų pareigos persekiojamai Lietuvai Jo Eksc. vysk. Pr. Brazys, MITC.

4. O Kristau, pasaulio valdove, žodž. B. Brazdžionio, K. Kaveckas Jungtiniai chorai unisonu
5. Religiškai tautinė deklaracija Vael. Sidzikauskas
6. Marija, Marija, žodž. Maironio C. Sasnauskas Jungtiniai chorai 4 balsais
7. Baigiamasis žodis A. Sužiedėlis
8. Amerikos himnas, žodž. Fr. Scott Key John Stafford Jungtiniai chorai 4 balsais
9. Lietuvos himnas, žodž. V. Kudirkos V. Kudirka Jungtiniai chorai 4 balsais

SILUVOS KOPLYČIOS PASVENTINIO BANKETO PROGRAMA

Statler Hilton viešbutyje 7:30 v. v., sekmadienį, 1966 m. rugsėjo 4 d.

1. Kantata — Garbė tau, Viešpatie, žodž. B. Brazdžionio J. Gruodis Atlieka Dainavos ansamblis, pridedant iš Alice Stephens ansamblio 15 dainininkių, iš Chicago Vyčių choro 21 dalyvių ir solistų kvartetą.
2. Jau žirgelis pabalnotas, žodž. K. Inčūros J. Dambrauskas
3. Šiluvos švč. Marijos garbei trilogija a) Juodbruvė mergaitė, žodž. A. Jasmano J. Zdanis Roma Mastienė b) Nenuženk nuo akmens, žodž. K. Grigaitytės Br. Markaitis, S.J. Prudencija Bičkienė c) Lietuvos karalienė, žodž. El. Tumienės J. Kačinas Jonas Vaznelis
4. Marija, žodž. A. Karvelytės-Dubauskienės J. Strolia Choras ir Prudencija Bičkienė
5. Parveski, Viešpatie, žodž. P. Jurkaus J. Strolia Choras ir Jonas Vaznelis
5. Saurės pašvaistė, žodž. B. Brazdžionio St. Sodeika aranžavo Vl. Jakubėnas Choras

Chorui diriguoja Petras Armonas, akomp. Aleksas Mrozinskas, programos vedėjas kun. Jonas Stankevičius.

● Australijoje dail. Leono Urbono suruošta Macquarie galerijoje individuali penktoji tapybos paroda Sydnėjaus spaudoje sulaukė labai gerų vertinimų. Parodą aplankę žinomas amerikietis žurnalistas Hanc Curt pasikalbėjęs su dailininku įrašė į garsinę juostą ir pasiuntė į JAV-es, kur pokalbis bus perduotas per NBC radijo tinklą.

Marijos Nekalto Prasidėjimo šventovė WASHINGTONĖ, kurioje rugsėjo 4 d. bus pašventinta lietuviškoji šiluvos koplyčia. Nuotr. R. Kisieliūnas

William Blake (anglas, 1757-1827) Dievas sutveria Adomą

BEMOKSLIS GENIJUS

ELENA VASYLIŪNIENĖ

1757 metais Londono varguomenės apgyventoje dalyje gimė vienas iš daugelio bedalių, kuris, išgyvenęs 70 metų skurdą ir vargą, mirė iš to skurdo neišėjęs. Jis ir palaidotas bendruose vargšų kapuose, ir niekas jo nepasigėdo, niekas jam nei prakalbų nesakė, nei jo neminėjo. Bet, kai laikas bėgo, jo paliktas turtas — raiziniai ir piešiniai — vis labiau buvo specialistų vertinami ir šiandien jo kūrinių, kurių dauguma yra Londono muziejuje, kaina yra iškilusi labai aukšta. Tai poetas, mistikas ir dailininkas William Blake.

Šiame rašinyje iškelsiu jo, kaip dailininko, bruožus. Tik netikėto supuolimo dėka William Blake yra laikomas ankstyvojo romantizmo atstovu. Jo kūryba, kaip ir jo gyvenimas, nėra turėjusi jokio ryšio su aurometinė daile ir intelektualiniu gyvenimu apsimai. Jis gyveno tokiose sąlygose, tarp tokių žmonių, kuriems jokie menai, joks dvasinis ar kultūrinis gyvenimas nerūpėjo, jiems tik rūpėjo kasdieninė duona, kurios visą laiką trūko. Jei romantizmas apskritai esąs nusakomas kaip reakcija prieš racionalizmą, tai jo formos buvo skirtingos įvairiose kraštuose. Jei Prancūzijos romantizmas dailėje pasižymėjo perdėtu emocionalumu, jausmingumu, o vokiškasis romantizmas nostalgija prarastosios nekaltybės, tai William Blake čia turi išimtinę rolę. Jis nėra buvęs tik teorija — jis buvo iš tikrųjų žmogus, kuris nekalbėjo ir šventai gyveno visą savo gyvenimą; jis giliai tikėjo

į antgamtinį gyvenimą, jį juto, išgyveno, ir jo darbai esą toly nuos filosofavimo kas yra viršgamtinė ir kas ne. Jis taip gyveno ir dirbo, rodosi, nekreipdamas dėmesio, kada ir kur jis buvo gimęs, o jo darbai esą pilni džiaugsmo, dėkingumo, tai ištiesa giesmė padėkos Aukščiausiam.

14 metų amžiaus William Blake buvo atiduotas spaustuvenai raiziniams daryti, ir tą darbą jis dirbo iki savo gyvenimo pabaigos. Jokių technikos kaip piešti jis nėra iš nieko gavęs, jokių mokslų jis nėra išėjęs. Jo vienintelis instruktorius buvo Michelangelo kūrinių knygelė, kurią jis bandė kopijuoti, bet neturėdamas paties paties, jis jos niekad nepajėgė nukopijuoti, nors dirbdavo labai atkakliai. Visą tuštumą, susidariusią aplinkui, jis pats užpildydavo, dažniausiai apvaliomis linijomis, kas ir sudarė jo paveikslų originalumą. Jis buvo susidaręs ir savo piešimo teoriją: esą tai ne jis piešias, bet jo miręs brolis per jį apreiškia pasauliui, ką Dievas norįs parodyti. Jis, William, esąs tik įrankis, ir jokios reikšmės neturi.

William Blake paveikslų turinį nusakydavo tos istorijos, kurias jis vaizdavo. Dažniausiai tai buvo šv. Rašto scenos ir jų pavaizdavimas, Dantės "Dieviškosios Komedijos" iliustracijos, ir jo paties knygų iliustracijos. Jo vaizduojamas personažas buvo pirmieji tėvai, angelai, šventieji. Būdamas giliai tikintis žmogus, jis savo darbą mylėjo irgi, ir į savo profesiją jis žiūrėjo kaip į pašaukimą. Girdi, Dievas jam apreiškias stebuklingų dalykų tam, kad jis galėtų ir kitiems juos parodyti... Bet tie "kiti" jo darbo visai nenorėjo ir nei kiek nevertino. Atvirkščiai: dėl savo visų keistenybių jo tamsi aplinka matė jame velnio apstėją ir naikino jo darbus, kaip įmanydamą. Ypač po jos mirties, jo giminių, sudeginę daugelį škiečių ir šiaip darbų, bijodamas, kad piktasis ką blogo per tuos darbus jam pačiam nepadarėtų... William Blake gynybai kaip įmanydamas: savo tamsiems žiūrovams jis pats stengėsi aiškinti, bet jie tik matė neįprastas figūras, lyg plaukiančias ore, ir nieko nepajėgė suprasti. Vienintelė jį įtikėjusi buvo jo žmona, kuri viską darė, ką William norėjo, ir jam padėdavo, kuo tik įstengdama.

Jo darbai iš tikrųjų yra raiziniai — nuspalvinti skystais dažais, kurie jau nubuko per daugelį metų. Kai kurie jo darbai daryti tempera, bet ir tas dažas yra gerokai susproges. Jis dirbo nuo nieko nepriklausomai, kaip menininkas: kai kurie jo draugai norėjo jį sušelpiti, bet jis jokios pašalpos nepriėmė, bijodamas, kad jis tuo tik įsipareigos ir praras savo laisvę. Paskutinį savo gyvenimo dešimtmetį jis patraukė dėmesį labai mažos grupės žmonių, su kuriais susidraugavo. Iš

Profesorius Ignas Končius

(Atkelta iš 2 ps.)

muziejaus steigėjas, skautas — visur jo buvo pilna.

Jo darbas nesiribojo vien Kaunu ir jo apylinkėmis, bet nuspinduliavo į visus Lietuvos pakraščius. Jo darbais ir patyrimu pasinaudojo beveik visi d. desnieji Lietuvos miestų muziejai.

1939—40 m. I. Končius buvo paskirtas Vilniaus Universiteto valdytoju. Ramų ir kūrybingą darbą nutraukė 1940 m. birželio 15 d. rusų - bolševikų okupacija. Krašte prasidėjo žmonių suminėjimai. Teko ir profesorui nukentėti.

Užėjus naujam okupantui vokiečiui, I. Končius buvo išrink-

tos grupės yra žinomi ir du dailininkai — S. Palmer ir J. Lin-

nell. Kai gyvenimo pabaiga artinosi, William giedojo Aukščiausiam padėkos himnus, dėkodamas už tokią gražų, turiningą gyvenimą. Jis savo sapnus neškaitė tik šėšėliais, jis juos apvilkdavo formomis ir išreikšdavo paveikslais. Jo vienas charakterio bruožas buvo tas, kad jis neturėjo jokios pagiežos savo aplinkai, jokios neapykantos. Jis mokėjo sujungti savo vardgienio dalią su Aukščiausiojo valia ir jam dėkoti už Jo malones.

Kas gi yra reikšminga William Blake paveiksluose? Kaip kiekvieno genijaus — jo darbų originalumas. Iki jo dar niekas taip nėra piešęs. Nors ir šv. Raštas, ir Jobo knyga, ir Dantės Komedija buvo daugelio iliustruotos, bet būdas, kuriuo jis tas iliustracijas padarė, ir parodo William Blake genialumą. Mes nežinome, kas būtų iš jo išėję, jei jis būtų baigęs mokslus, bet jis jų net nepradėjo. Taigi genijus rado kelią į pasaulį, nors žmogus ir buvo bemokslis. Tai nerūškia, kad William Blake nedirbo: jis dirbo atkakliai ir nuolat, bet jo darbas buvo išgyvenamas kaip žaidimas. Ir jo visas gyvenimas toks jam atrodė. Jis buvo žaislas Aukščiausiojo rankose, ir jį jo užmigo amžinuoju miegu.

tas Vyriausiojo savitarpinės pagalbos komiteto pirmininku. Šias sunkias pareigas ėjo, kol pasitraukė iš tėvynės Vokietijon.

Dabar apsisitojo Berlyne ir dirbo adv. R. Skipičio vadovaujamoje Lietuvių draugijoje. 1945 m. vasario mėn. pradžioj jam teko kraustyti į Sudetų kraštą, netoli Graslitz'o. Ten gimininkų sodyboje mums teko kartu praleisti keturis neramius gyvenimo mėnesius, nors ir neteko girdėti bombų sproginėjimo. Tam be prasmės einančiam laikui praleisti I. Končius pradėjo drožinėti įvairios formos ir dydžio kandikius rūkiojams — pykės vamzdelius, juos papuošdamas įvairiais raštais. Vėlykoms prigaminio daug medinių kiaušinių, irgi visai jų pamargindamas. Šiems darbams jis naudojo minkštą, baltą šermukšnio medieną. Kartą, suradęs didesnį tos medienos gabalą atidavė jį I. Končiui. Jis pasorino mane ant suolelio ir liepė vaizduoti rūpintojėlį. Norėdamas įsitikinti, ant kurios rankos jis rymo, liepė man paremti galvą tai ant dešinės, tai ant kairės. O pats iš tolo žiūrėjo, mat, buvo pamiršęs, ant kurios rankos rymo rūpintojėlio galva. Pirmas drožinys pavyko jam gerai. Bet, pasirodo, būta nesusaus medienos, ir rūpintojėlis sprogo. Nusiminęs pasakė, kad reikia jį išmesti, bet čia pat buvusi mano žmona paprašė atiduoti rūpintojėlį jai. Jau čia Amerikoje, I. Končiui ruošian savo drožinių albumą, tas pirmasis rūpintojėlis buvo jam gražintas. Tuo jis labai apsidžiaugė.

Sudetuose bebūnant, sekmdieniais mudu eidavome 4 kilometrus į katalikų bažnyčią. Klebonas iš sakyklos nesunkiai mudu atskyrė nuo savo parapijiečių. Vieną sekmadienį per pamokslą pasakė, kad čia yra du lietuviai pabėgėliai. Jis papasakojo žmonėms apie Lietuvos nelaimę, paprašė melstis už palengvinimą kančių lietuviams, kartu primindamas, kad ir jiems patiems gresia šis pavojus. Ir iš tikrųjų, karui pasibaigus, Sudetų kraštą amerikiečiai užleido rusams. Aš su šeima iš Lietuvos čia buvom atvažiavę savo arkliais. Tai dabar tais pačiais arkliais, užuot važiuoti į rytus, Lietuvos link, pasukome į vakarus — į Bavariją. I. Končius apsisitojo Bayreuthe. Lietuvių tremtinių atstovų suvažiavime buvo išrinktas į Vyriausiąją tremtinių bendruomenės komitetą, buvo jo pirmininkas, vėliau apsigyveno Wiesbadene.

1949 m. atvyko į JAV, į Bostoną. Čia jam pavyko gauti darbą "Tufts University" fizikos tyrimo laboratorijoje. Sulaukęs gražių 75-rių metų, pats pasitraukė į pensiją. Šiuo metu I. Končius gyvena Bristol, Conn., savo jauniausio sūnaus šeimoje. Amerikoje jis nesėdėjo rankų sudėjęs, išleido: 1. "Medžio drožiniai gimtajam kraštui prisiminti", 2. "Žemaičių šnekos", 3. "Žemaičių kryžiai ir koplytėlės". Kiti jo moksliniai ir kraštotyros darbai yra paminėti Liet. Enciklopedijoje (žiūr. XII tom., 313 ps.).

Bristolyje I. Končius jaučiasi vienišas. Tuo profesorius nusi-skundžia. Mieste gyvena tik viena lietuvių šeima. Kadangi I. Končius turi labai daug draugų, pažįstamų, buvusių studentų, kurie šiandien yra daktarai, inžinieriai, agronomai, miškininkai, tai, reik manyti, atsirastų nemažai norinčių jį pasveikinti. I. Končiaus adresas: 74 Vanderbilt Rd., Bristol, Conn. 06010.

Restoranas Neringa

LIETUVISKI IR AMERIKONISKI VALGIAI

2632 West 71st St.,

Telef. — 778-9359

Atdara kasdien nuo 6:30 val. ryto iki 8 v. v. Sekm. nuo 9v.r. iki 8 v.v. sav. Teresė Karvelaitienė — T. J. Aguiar

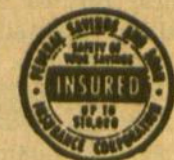

4 1/2%

Visų rūšių
taupmenoms
4 kartus
metuose

Taupmenos įdėtos iki 15 dienos mėnesio, pelno dividendą nuo pradžios mėnesio.

Paskolos namams įsigyti ar taisyti
TURTAS \$103,000,000.00
REZERVAI \$9,800,000.00

Bendrovė iš seno vedama tėvo ir sūnaus

JUSTIN MACKIEWICH
Direktorių Tarybos Pirmininkas

JUSTIN MACKIEWICH, Jr.
Prezidentas

VALANDOS:

Pirmadieniais 9 iki 8 v. vak.
Antradieniais 9 iki 4 v. vak.
Trečiadieniais uždaryta
Ketvirtadieniais 9 iki 8 v. vak.
Penktadieniais 9 iki 4 v. vak.
Šeštadieniais — 9 iki 12 val.

STANDARD FEDERAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO

4192 ARCHER AVE. — CHICAGO, ILLINOIS 60632

Telef. — Virginia 7-1141

Stasys Balzekas, Jr. (dešinėje) ir Jaunųjų dailininkų klubo pirmininkas Valentinas Ramonis stovi prie savo paveikslų "Karalius" Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje Chicagoje, kur šiuo metu yra išstatyti dešimties mūsų jaunųjų dailininkų darbai. Žiūr. kultūrinę kroniką.

Kultūrinė Kronika

• Trijų dalių lietuviškos pasakos vitražas. (Žiūr. iliustracijas 2 ir 3 psl.) Eglės, žalčių karalienės vitražui buvo parinkti trys pagrindiniai Eglės pasakos epizodai: žalčio piršlybos, vestuvės gintaro rūmuose ir žilvino mirtis. Visas vitražas turi 10 atskirų sekcijų (30 x 30 inč. kiekviena), sudarančių 25 pėdų ilgio spalviniai turtingą paveikslą, įstatytą trijuose rūmuose, kuriuose įtaisytas apšvietimas. Tos visos trys dalys (triptikas) gali būti sujungtos kartu arba išdėstytos ant atskirų sienų. Toks triptikas gali būti pritaikytas salėse, klubuose ar privačiuose namuose, ypač langų neturintiose svečių priėmimo patalpose (recreation room), kurioms triptikas su teiktų vitražų langų įspūdį ir kartu tokią patalpą apšviestų. Šiam vitražui eskizą darė dail. Ada Korsakaitė - Sutkuvienė, o ji techniškai įkūnijo Valeškos dailės studija, 816 N. State St., Chicago, telef. 944-0239. Šiuo metu vitražas yra išstatytas pačioje studijoje, kur jį galima visada pamatyti. Vitražas buvo sukurtas specialiai parodomoms, o dabar norintieji gali jį įsigyti.

• Mūsų jaunųjų dailininkų kūryba Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje Chicagoje. Šiuo metu muziejaus patalpose yra išstatyti šių menininkų darbai: Petro Aleksos, Marijos Ambrozaitienės, Dalios Ancevičienės, Nijolės Banienės, Birutės Bulotaitės, Kristinos Bulotaitės, Reginos Jautokaitės, Juozo Mikėlevičiaus, Zitės Sodeikienės ir Valentino Ramonio. Muziejuje regime minėtų dailininkų kūrybą, išreikštą tapyboje, grafikoje ir skulptūroje. Muziejaus patalpos (4012 Archer Ave.) atdaros kiekvieną savaitės dieną ir sekmadieniais nuo 1 val. iki 4 val. 30 min. popiet. Muziejaus lankymas nemokamas. Lig šiol Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje jau yra sutelkti per 15,000 eksponatų, liudijančių 800 metų Lietuvos istoriją.

• Kurie šių dienų dailininkai laikomi geriausiais pasaulyje? Neseniai prancūzų meno žurnalas "Connaissance des Arts" pateikė 35 pasaulinio garso autoritetams 250 žymiųjų dailininkų sąrašą, prašydamas atrinkti iš jo 10 geriausiųjų. Rezultatas buvo toks: daugiausia balsų gavo Pablo Picasso, antruoju ejo Joan Miro (abu ispanai), Max Ernst buvo trečiasis, o po jo rikiavosi Dubuffet, Bacon, Chagall ir kiti.

• Dail. Leonas Zygas po ilgėsnės pertraukos suruošė savo tapybos parodą Adelaidės Lietuvių namuose. Buvo išstatyta 20 paveikslų, kurių daugelis buvo parduota.

• Viltys ir vėl neišsipildė. Sutoli siekiančiomis viltimis vilniškiai kinematografininkai ir ypač kompartijos bei komjaunimo veikėjai išslydėjo į Karlovą Vary, Čekoslovakijon, išgirtąjį ir triskart apdovanotąjį Zalakevičiaus filmą "Niekas nenorėjo mirti". Filmą nuvežė Rusijos kinematografikų delegacija, kuri filmu džiaugėsi ne tiek todėl, kad meniniu požiūriu jis gana gerai sutaisytas, kiek todėl, kad jame pokarinės Lietuvos rezistencijos kovos pavaizduotos rusams bolševikams tinkama prasme.

Tačiau, kai tarptautinis filmų festivalis Čekoslovakijoje pasibaigė, Vilniaus laikraščiuose pasirodė tik kuklios žinutės apie jo rezultatus. "Krikščolinio Gaublio" premijos festivalio komisija niekam nepaskyrė. Tris premijas paskyrė Jugoslavijos, Vengrijos ir Čekoslovakijos filmams. Iš Zalakevičiaus filmo buvo išskirtas tik vienas aktorius, D. Banionis (iš Panevėžio Miltinio teatro), kuriam teko viena iš dviejų, geriausiems aktoriams vyrams skirtų premijų. (E.)

• Ar bus rasti geležies klotai Lietuvoje? Geologai tyrinėja Lietuvos žemių gelmes, ieškodami ne vien žibalo, bet ir tikėjamies surasti geležies bei kitų metalų ir retų elementų: titano, vanadžio, nikelio, chromo. Tyrinėta Daugų, Alytaus, Lazdijų, Seirijų, Varėnos apylinkės. Ypač Perlojoje, Drusminiūse ir Ilguose tyrinėtose uolienose pastebėta nemaža geležies bei kitų metalų koncentracija. Spėjama, kad apsimokančių kasti geležies ir kitų metalų klotų gali būti 250-320 metrų gilumoje.

Spalvinių metalų numatoma ieškoti Eišiškių - Valkininkų, Veisiejų - Seirijų - Druskininkų, Deveniškių - Šalčininkų, Grigiskų - Lentvario ir Dysnos - Tverčiaus apylinkėse. (E.)

• Prisimenamas ir Jeronimas Kačinskas. Muzikologas A. Ambrazas, Vilniaus Tarybiniam Mokytojų rašas seriją straipsnių apie šiuolaikinę muziką ir jos kalbą, informuodamas tarp kita ko ir apie vadinamą "ketvirtąją" muzikos sistemą (šalia įprastinės "pus-toninės"), pažymėjo: "Buves jo

LIETUVIŠKAI GIEDAMŲ MIŠIŲ KONKURSAI

Liturginiam Bažnyčios atsiuvinimui tebevykstant, jausdami liturginės muzikos stoką lietuvių visuomenėje, Jaunimo metų proga "Laiškai Lietuviams" skelbia konkursą parašyti jaunimui pritaikytas lietuviškai giedamas Mišias.

Sąlygos: 1) Muzika turi būti parašyta sekančioms Mišių dalims: "Viešpatie, pasigalėk", "Garbė Dievui aukštybėse", "Tikiu vieną Dievą", "Šventas, šventas", "Tėve mūsų" ir "Dievo Avinėli". 2) Turi būti naudojamas 1965 m. gruodžio 3 d. Liturginės Tarybos Romoje patvirtintas Mišių tekstas (randamas "Draugo" spausdintoje knygelėje, vardu "šventos Mišios lietuviškai"; tik išpažinime "Tikiu vieną Dievą" turi būti atitaisytos dvi klaidos: vietoj "amžių amžiais gimusių iš Tėvo" turi būti "amžių amžiais gimstantį iš Tėvo" ir vietoj "gimusį, bet nesutvertą" turi būti "gimstantį, bet ne tveriamą"; "Draugo" adresas: -4545 W. 63rd St., Chicago, Illinois 60629, U.S.A.). 3) Mišių nuotaika turi būti lietuviška savo dvasia ir melodijomis. 4) Harmoninės ir

kompozicinės priemonės turi būti modernios. 5) Mišios turi būti vienbalsės, bendram giedojimui, patogios eilinio balso apimčiai, bet taip parašytos, kad galėtų būti giedamos ir su mišriu choru, jei toks choras yra. Tačiau tiek choro partija, tiek vargonų palyda turi būti nesudėtingos ir nesunkiai išpildomos. 6) Mišios turi būti pritaikytos jaunimui, t. y. gyvos ir džiaugsmingos.

Rankraščiai pasirašomi slapvardžiu ir su atskirame voke užrašyta tikrąja autoriaus pavarde bei adresu pasiunčiami: Mišių konkursui, "Laiškai Lietuviams", 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636, U.S.A.

Skiriamos dvi premijos: pirmoji - 200 dolerių ir antroji - 100 dolerių. Mecenatai: dr. L. Kriaučiūnas (100 dol.) ir V. Kuliešius (100 dol.).

Konkurso jury komisiją sudaro: Petras Armonas, Balys Chomskis, Al'ce Stephens, Leonardas Šimutis, Jr., ir Juozas Žilevičius. Konkurso terminas - gruodžio 15 d. (pašto antspaudu data; prieš pat terminą prašom siųsti oro paštu, ypač jei ne iš JAV).

"Laikams Lietuviams" redakcija

Mūsų mokslo žinią atskleidžia tiek daug negalimų dalykų visiškai materialistiniu aiškinimu, kad daug protingiau yra priimti pirmąją priežastimi specialų sutvėrimą ir išorinės jėgos poveikį.

— Dr. Martin Books Kreider

RŪTA
MARQUETTE PARKE
6812 So. Western, PR 8-3493

CIA GAUSITE LIETUVISKUS VALGIUS PRITAIKYTUS JOSŲ SKONIUI!
Atdara kasdien nuo 7 val. ryto iki 8 val. vakaro, sekmadieniais uždaryta.

4 1/2%
We Invite Your Savings

ST. ANTHONY
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
Joseph F. Gribskas, Exec. Secy.
1447 SO. 49th CT. • CICERO, ILLINOIS 60650
HOURS: MON. 9-8; TUES., THUR., FRI. 9-5; SAT. 9-1; WED. CLOSED
PHONE 656-6330

Tik per 10 dienų...

trumpam vasaros sezonui ir už labai papigintą kainą siūlome ypatingai gerus ir praktiškus siuntinius, kurie pristatomi į Lietuvą oro paštu laike 10 dienų.

Šie taip praktiški ir reikalingi siuntiniai suteiks Jūsų artimiesiems malonią staigmeną ir netikėtą paramą, tad nepraleiskite šių retai pasitaikančių progų ir pasinaudokite šiuo mūsų specialiu pasiūlymu.

Merguzėlė (01).

Itališkas labai populiarus lietpaltis, vilnonė kostiumui arba vasariniam paltui medžiaga, 4 jardai gėlėtos šilkinės suknėlės medžiagos, 1 nailono skarelė, 1 šilkinė labai graži gėlėta skarelė, 2 poros geriausių nailono kojinių, 1 nepermatomo nailono bliuskutė.

Kaina \$65.00.

Bernuzėlis (02).

Nailoniniai spalvoti arba balti viršutiniai marškiniai, 1 telyno kaklaraištis, vilnonė vasariniam kostiumui medžiaga, arba juoda kostiumui medžiaga, 1 specialus labai stiprus itališkas lietpaltis, viena pora nailono kojinių su 6 mėnesių garantija, 1 be rankovių su kostiumu dėvimas megztukas.

\$65.00.

Jungtinis Merguzėlės ir Bernuzėlio siuntinys kainuoja tik \$120.00.

Tebesiučiami mūsų anksčiau skelbtieji, didelio pasisekimo turėjusieji siuntiniai: V-3 — 10 1/2 jardo angl. viln. medž. trims kostiumams už 55 dol.; P-3 — 9 j. trims paltams viln. angl. medžiagos už 60 dol.; N-4 — 16 jardų nepermatomo nailono gražiausių raštų 4 suknėlės už 45 dol.; ir M-13 vertingas augšto kaloriteto maisto siuntinys 22 lbs. už 30 dol.

Prie visų išvardintų siuntinių galima pridėti pageidaujamy dovanų iš mūsų katalogų arba Jūsų pačių supirktų prekių. Jūsų pačių siuntinius išskespedijuojame iš Londono tik už 12 dolerių, plius faktinis Sovietinio maito išlaidos. Tokius siuntinius galite mums siųsti žemiau nurodytu adresu pažymėdami mūsų tranzinio sandėlio ženklą: B. O. 11690/64.

BALTIC STORES LTD.

421, Hackney Road
London, E. 2., Great Britain

Seniausia šioje srityje lietuviška firma. Garantuos ir gavęjio parašą patvirtintas pristatymas per 3-4 savaites. Visos siuntos registruotos ir apdraustos.

Atstovai: L. Venckus, 7030 Talman Ave., Chicago, Ill., tel. 436-0494; Gaiva, 3570 W. Vernor, Detroit, Mich.; ir A. Kusinskis, 124 Park Str., Sudbury, Ont., Canada.

Vilų pirkimo, nuomavimo taip pat ir dėl visų kitų reikalų Ispanijoje, prašome kreiptis į mūsų atstovą ten: Palanga Properties, Ltd., 24 Calle Monasterio de Poblet, Comarruga, Prov. de Tarragona, Espana.

PLANINGAS TAUPYMAS
moka gerus dividendus
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4 1/2%

Dabartinis dividendas išmokamas du kart per metus.

P pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, mes apmokame persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Chartered and Supervised by the United States Government
2212 W. CHERMACK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS

Phone Virginia 7-7747 John J. Kasanowicz, Pres.

AUTOMOBILIAMS VIETA GRETA MŪSŲ ĮSTAIGOS

PAPUOŠKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS. DAR SUSPĖSIME PAGAMINTI ŠVENČIŲ SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS

STEIN TEXTILE CO.

urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokadų, "boucle's", "fiberglass".

PIRKSITE NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylonų, taffetą, aksomo, ANGLISKŲ MERŽIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill. HA 7-3737
Atdara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta

Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę Jefferson St. Chernin's aikštėje

PRISTATYMAS NEMOKAMAI

ROCHKES MEDICAL ARTS
3213 W. 63rd Street
Tel. WA 5-4787

REMBLAKES - ROCHKES APOTHECARY
2421 W. 63rd Street
Tel. HE 4-1500

DIABETINIS MAISTAS IR GAMINIAI
Mes patefonuosime jūsų gydytojų

Artesian Restaurant

2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)

• Skanūs valgiai
• Geras patarnavimas
• Puiki atmosfera

PIETŲ
\$1.65 & \$2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS. TALPA — 350 SĖDIMŲ VIETŲ.

Rezervacijoms skambinkite — 436-4622.

Atdara sekmad. iki ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 v. ryto, penktad. ir šeštadieniais iki 5 valandos ryto.

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausią pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvir. 9-9 val., antr., treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

Nauji leidiniai

• Antanas Maceina, **DIEVO AVINĖLIS**. Išleido prel. Pr. Juras. Spausdino Immaculata Press Putnam, Conn. 1966 m. Aplanko piešinys Pauliaus Juraus. Knyga 267 psl., 7 1/2 x 5 inč. formato, kaina \$3.50, gaunama "Drauge".

Tai vėl nauja knyga žymaus mūsų filosofo Antano Macemos, jau eilę metų sėkmingai profesoraujančio Muensterio universitete, Vakarų Vokietijoje. Kaip iš knygos pratarė matyti, "Dievo Avinėlis" užbaigia autoriaus sumanytą veikalų trilogiją. Tikrumoje Antano Macemos užplanuotos dvi, turinčios tarp savęs ryšio trilogijos. Pirmoji, kaip pats A. Maceina linkęs pavadinti, "bedieviškoji". Jon jėna jau išleistas dvi knygos: "Didysis inkvizitorius" ir "Niekšybės paslaptis", o taipgi dar tebesanti rankraštys "Žnigus sukilėlis". Antrosios, taip vadinamos, "religinės" trilogijos dabar jau išleistas visos trys knygos: "Saulės giesmė", "Didžioji Padėėja" ir "Dievo Avinėlis".

Kaip šios naujausios knygos aplanko parašė rašoma, "Dievo Avinėly" autorius eina į Kristų kitu keliu nei populiariajį Giovanni Papini (Kristaus istorija), Francois Mauriac (Jėzaus gyvenimas). Jie rašė Kristaus vaizdą pagal evangelijas. A. Maceina ėmėsi šito šaltinio — kaip Kristų pergyvena Rytų ir Vakarų Bažnyčios liturgijos. Rytų liturgijos rodo tų žmonių, kurios įgalino autorių pavadinti Kristų Dievo Avinėliu; kurios padėjo suprasti giliau Kristaus ryšius su ontologine tvarka ir atsakyti į abejones, atvedusias rūsiu nihilistų, prancūzų egzistencialistų į bedievybę, kada jie nerado prasmės kentėjimui ir mirčiai.

Rytų liturgijoje iškiles Kristaus vaizdas įgalino autorių įspėjimai atsiliepti ir dėl tokių šios dienos problemų kaip dialogas tarp skirtingų tikėjimų atstovų. Įspėjimai dėl kai kurių krikščionių įsitikinimo, kad krikščionybė sudaro Kristaus tikėjimo tiesų visumą, ir reikia tik jas išsiaiškinti, suprasti, ir vienybė bus atgauta, — o iš tikrųjų tikėjimo vienybei pagrindas yra pats gyvenimas Kristuje. "Esama tad pavojaus, kad prasidėjusiam pokalbyje tarp Bažnyčios ir pasaulio bus kalbama apie daugybę tiesų, o bus praleidžiama viena vienintelė tiesa — Kristus" (191 psl.).

Reikia tikėtis, kad ir ši pastaroji Antano Macemos knyga ras plataus atgarsio mūsų skaitančioje ir galvojančioje visuomenėje, gal net išsaus įdomias diskusijas šių dienų teologinės minties raidos temomis.

• Antanas Rūkas, **MANO TAUTOS ISTORIJA**. Tai Lietuvos istorija eilėmis nuo ledų slinkimo gadinės ligi šių dienų. Knygos išleista 300 egz., liuksusiniame popieriuje, drobės

Viktoras Petravičius Lino raizyns iš Antano Rūko naujos poezijos knygos "Mano tautos istorija". (žiūr. naujų leidinių skyry)

viršeliais, lenktais celofanu, 8 1/4 x 10 1/4 inč. formato, iliustruota 35-kiais Viktoro Petravičiaus medžio ir lino raizyniais. Kaina 5 doleriai. Knyga niekur kitur nepilatinama, gaunama tik pasiuntus 5 (penkis) dolerius šiuo adresu: A. Rūkas, 3346 W. 65th Place, Chicago, Illinois 60629.

Zmonijos istorinės raidos aprašą paversti eilėmis, net lyrika ne vienas rašytojas mėgino ir praelyje. Ir tik labai dideliems talentams iš tokios istorinės medžiagos pavyko sukurti tūkstantmečiais ir šimtmečiais neužmirštamų grožinės literatūros dalykų. Čia turima galvoje Ovidijaus "Metamorfozes" ir V. Hugo "Amžių legenda". Šiaip ar taip istoriniai įvykiai labiau yra parankūs romanui ar dramai negu lyrikai ar apamai poezijai. Tačiau ir pastaroju metu tokių lyriškųjų mėginimų netrūksta ir mūsų čionykštėje poezijoje, liečiant labiau tolimąją mūsų tautos praeitį ir joje ieškant autentiškos lietuviškosios dvasios atspaisčių.

Ar pavyko panašus žingsnis Rūkui? Daug kur taip, o daug kur reikėtų ir suabejoti. Gražių, poetiškų vaizdų netrūksta tuos puslapius, kur liečiama priešistorinė, daugiau archeologinė ir legendinė tautos praeitis. Bet kai autorius užsimiršta esąs čia poetas, o ima atkartoti tik vienų ar kitų istorikų Lietuvos istorijos aiškinimo tezes, poezija smarkiai nukenčia.

Tačiau neabejotini ir teksto autoriui ir iliustratoriui kreditai yra puikus, liuksusinis, mūsų toks retas knygos išleidimas. Ją miela paimti į rankas, kaip brangų, tiesiog šventadieninį daiktą. Ir būtų dar puikiau, kad tiek pat dėmesio būtų bu-

Chicago, Illinois, USA. Redaktorius — J. Dainauskas, 4439 E. Talman Ave, Chicago, Ill. 60632, USA. Administratorius — kun. dr. K. A. Matulaitis, MIC, Marian Hills Seminary, Clarendon Hills, Ill. 60514, USA. Prenumerata: vienas tomas (4 knygos) — \$16.00; atskiros knygos kaina — \$5.00; Lietuvos istorijos draugijos nariams 25% nuolaidos.

Pastarasis "Tautos Praeities" numeris, kaip tokiu poūdžio leidiniam įprasta, yra didele 9 1/2 x 6 1/2 inč. formato ir 244 psl. Numerio akcentas dedamas ant Simano Daukanto, praėjusiais metais minint šimtmetį nuo šio mūsų istoriko mirties. Pagrindinius žurnalo puslapius telpa šie straipsniai: J.

Jakšto "Simanas Daukantas — pirmas tautinis Lietuvos istorikas"; St. Dirmanto "Smalensko koridorius ir kas jame įvyko prieš 450 metų ties Orša"; J. Bičiūno "Pirmieji jėzuitai Vilniuje"; J. Dainausko "Lietuvos D. K. įstatymai ir statutai iš 1457—1563 m."; J. Vaišnoros "1863 m. sukilimas Suvalkijoje"; K. Matulaičio "Senovės skalviai"; Ign. Končiaus "Stepono Batoro universitetas Vilniuje" ir V. Liulevičiaus "Švietimo židiniai tremties stovyklose". Gale platūs apžvalginiai skyriai: recenzijos, Lietuvos istorijos paraštėje, kronika. Šalia teksto duodama 32 psl. iliustracijų geresniame popieriuje, o taipgi labai trumpa rašinių santrauka anglų kalba.

Smuikininkas ir dirigentas Antanas Rasis

J. BYANSKAS

Šių metų vasaros pradžioje San Diego, Calif., mirė Antanas Rasis, kilęs iš Lawrence, Mass. Velionis buvo žymus smuiko virtuozas, koncertuodavo pavieniui ir su simfoniniu orkestru. Taip pat buvo koncertinio masto smuikininkas, dėstė įvairiose vidurinėse bei aukštesnėse mokyklose muziką. Buvo kelių orkestrų koncertmeisteriu ir dirigentu. Tai plataus masto lietuvis muzikas.

Baigęs Mokytojų kolegiją bakaluro laipsniu, apsigyveno Brooklyne, N. Y. Prieš tai jau buvo 4 metus lankęs New Yor-

ko universitetą, studijavo ten smuiką pagrindiniu dalyku, drauge gilindamasis ir į visą eilę pagalbinių muzikinių dalykų. Vėliau dar įsigijo magistro laipsnį Mokytojų kolegijoje prie Kolumbijos universiteto, New Yorke. Už parodytus gabumus gavęs stipendiją, gilino studijas ir Ilinojaus universitete. Studijavo taip pat ir simfoninių orkestrų dirigavimą.

Gyvendamas New Yorko apylinkėse, dažnai dalyvavo lietuvių vakaruose, dažnai lankydavosi pas komp. J. Zilevičių, kuris jam koncertuose ir akompanuodavo. Buvo gerai susipažinęs su lietuviškąja muzika ir pats buvo giliai susipratęs lietuvis. Tarnavo Jungtinių Amerikos Valstybių karinėse pajėgose Antrojo pasaulinio karo metais. Po karo apsigyveno su šeima San Diego, Calif.

Antano Rasio, kaip muziko, kelias labai įdomus. Mūsų tarpe tokių asmenų iš čia gimusių kartos yra vos 2—3. Trumpai dalį jo darbų čia pateikiame. Simfoninio orkestro koncertmeisterio asistentas Birmingham, Ala., ten pat muzikos profesorius Howard kolegijoje, Simfoninio orkestro koncertmeisteris Oak Ridge, Tenn. 5 metus buvo to orkestro dirigen-

Antanas Rasis

• **TAUTOS PRAEITIS**, Istorijos ir gretimųjų sričių nepetodinis žurnalas, Tomas II, knyga (6), 1965. Žurnalą leidžia Lietuvių istorijos draugija.

**JEI JŲS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ - DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS
FIRMOS
PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED by Vnešposyltorg)**

VYRIAUSIA ISTAIGA
1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y., IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių ainių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro.

Seštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.
NEW YORK 3, N. Y.
NEWARK, N. J.
SOUTH RIVER, N. J.
UTICA, N. Y.
FARMINGDALE, N. Y.
PHILADELPHIA 23, PA.
ALLENSTOWN, PA.
ROCHESTER 5, N. Y.
LOS ANGELES 4, CAL.
CHICAGO 22, ILL.
BALTIMORE 31, MD.
BUFFALO 12, NEW YORK
DETROIT 12, MICH.
HARTFORD 6, CONN.
JERSEY CITY, N. J.
SYRACUSE 7, N. Y.
CLEVELAND 13, OHIO
"ANTHONY" NICH.
SO. BOSTON, MASS.
TRENTON 10, NEW JERSEY
RAHWAY, N. J.

1530 BEDFORD AVE.
78 SECOND AVENUE
314 MARKET STREET
46 WHITEHEAD AVENUE
963 BLEECKER STREET
FREEWOOD ACRES
631 W. GIRARD AVENUE
126 TILGHMAN STREET
558 HUDSON AVENUE
107 SO. VERMONT AVENUE
1241 NO. ASHLAND AVENUE
1900 FLEET STREET
701 FILMORE AVENUE
11601 JOS CAMPAN AVENUE
643-47 ALBANY AVENUE
303 GROVE STREET
1200 SOUTH AVENUE
1028 KENILWORTH AVENUE
11359 JOS CAMPAN AVENUE
396 W. BROADWAY
1152 DEUTZ AVENUE
717 W. GRAND AVE.

IN 7-6465
OR 4-1540
MI 2-2452
CL 7-6320
RE 2-7476
363-0494
PO 9-4507
HE 5-1654
232-2942
DU 5-6550
HU 8-2518
DI 2-4240
TX 5-0700
TO 8-0298
CH 7-5164
HE 5-6368
GR 5-0746
FR 1-0896
TO 9-5986
AN 8-1120
EX 2-0306
381-8997

tas ir koncertų solistas. Pastaryuosius 6 metus buvo Muzikos departamento dekanas Roosevelt aukštesniojoje mokykloje, San Diego, Calif., ir vietos simfoninio orkestro dirigentas bei koncertų solistas. Tai tik dalis jo darbų.

Be kita ko, jis yra plačiai koncertavęs karinius dalinius įvairiose JAV vietovėse, ypač

reikšė kaip smuiko virtuozas Amerikos vakariniam pakrasty. Savo lengva technika, giliu, saldu smuiko tonu laimėdavo didelio pasisekimo. Amerikiečių spauda jo grojimą ypač vertindavo.

Negalestingoji mirtis iš mūsų tarpo išplėšė aukštos kultūros muziką. Jis buvo dar tik 51 metų.

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 6
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741 2
4330-34 South California Avenue
Telef.: LA 3-0440 ir LA 3-9852

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 West 63rd STREET
Telef. PROspect 8 - 0833 PROspect 8 - 0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NŪO
MR. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR
MONUMENT CO
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų
Pastirkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4948 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-8572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 — 1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

Skaitykite ir platinkite dienr. Draugą.

Taupykite

MES MOKAME
4 1/2
ANT VISŲ
SĄSKAITŲ %

Daugiau kaip 50 metų
sąžiningai patarnaujame
lietuviams.

Kiekviena
sąskaita
ligi
\$10,000
apdrausta
Federalės
valdžios
agentūroje

August Saldukas,
Prezidentas

4040 Archer Ave. Chicago, ILL. 60632
Telef. CL 4-4470

Stovykliai ir Dygliai

Redaguoja dr. S. ALIŪNAS

Reikia mokytis iš kongresų

Jeigu ne visokie kongresai ir šventės, tai žmogus iš kur galėtų visko išmokti, ką reikia daryti taip ir kaip kitaip, kur galėtų nustatyti, kas ko verta ir kas neverta. Suplaukiant minims ir visiems išmintingai šnekančiam, šokančiam ir geriančiam ir dainuojančiam, praplatėja akiratis, ir žmogus pradeda suvokti, kad štai čia vertybė, o čia, taip sakant, pusvertė. Pz. mes jaunimo kongreso metu sužinojom, kad Jūratės išgautas ant jaunimo peticijos Jungtinės Tautos parašas yra svarbesnis negu kokia ten

dažnai negalima pamatyti ir atskirti, kuris tas asmuo, todėl geriau imti pavyzdį iš kongreso banketo, kur vienas garbingas asmuo buvo pristatytas kaip plikis. Suprantama, kad taip geriau, kas ten žino visus to asmens laipsnius, bet plikę tai visi mato. Taigi, iškilminguose banketuose siūlome svečius pristatinti anuo pavyzdžiu, sakysim, tas su karpą ant nosies yra tas ir tas, o tas storapilvis tas ir tas, gi anas plonasis yra toks ir toks pareigūnas ar veikėjas, o tas didžiausias yra vėl koks aukštas asmuo. Taip daug įdomiau ir lengviau atpažinti.

Dainų šventės metu gi turėjome progos savo žinias patikrinti ir įsitikinti, kad ligi šiol nieko nežinojome. Pavyzdžiui, visi manė, kad Juozas, Jeronimas ar Julius yra tokie, bet pasirodė, jie visi yra Džei. Taip pat buvo labai malonu, kad pranešėjas nebeskyrė vyskupų nuo prelatų. Visiems daugiau lygybės ir garbės.

Jaunimo kongreso metu įsitikinome, kad mūsų jaunimas tebeina protėvių pėdom, kurie gerbė Vytautą Didįjį ir net universitetą jo vardu pavadino, nes jis buvo politikas, o ne kultūrininkas, su universitetu turėjęs tiek bendro, kiek koks kandidatas į senatą su lietuvių liuanistine mokykla. Taigi, jaunimas žengė kongrese išmintu keliu tie siai politikos link, su kokiais ten menais neprasidedant, nes kas gi tokia literatūra, ją politikai ar karvedžiai gali vienu įsakymu pro kaminą pravaryti. Taigi, jaunimo kongrese buvo ko išmokti visiems, seniams ir jauniems. Tikimės, kad tai pagerins senimo ir jaunimo santykius, lygiai kaip spyglius pradžingina visi, visos generacijos ir visi luomai.

T. S.

Jaunimo kongreso banketo metu paaiškėjo, kaip reikia svečius pristatinti. Juk pavadinus kokį atsakingą asmenį vardu

NUOTRUPOS IŠ JAUNIMO KONGRESO

Stovykloje: — Girdėjau, kad didžiausi tinginiai yra austrai, bet lietuviško kraujo austraičiai pasirodė visai priešinai. Vokiečiai ir pasilikę vokiečiai — savo drausmingumu.

Sodus, pas Bačiūną: — Pradėjom ir užbaigėm stovyklą su tikrai skaniais pietumis.

Conrad Hilton: — Kasdien valau kambarius, bet pirmą kartą radau taip turtingai apkratus tuščiomis bonkomis.

— Labas dėde, čia Nijolė. Aš esu apsistojęsi Conrad Hilton hotely, ar negalėtum prisiųsti pinigų. Esu brok...

Bankete: — Nustebau pamatęs ir susirūpinau, kad mūsų jaunimas toks senesnis ir pradžilės, atrodo, kad po poros metų pusę jų išeis į pensiją.

Dainų šventėje: — Mūsų lietuviai, susitikę su pažįstamais, sugeba bet kur susirengti pikniką, nepaisant, ar tai būtų pirma ar paskutinė eilė.

Meno parodoje: — Kai kuriuose paveiksluose menas taip giliai paslėptas, kad neįstengiau

jokiu būdu jo surasti. Bet užrašus išsiaiškinau.

Michigano ežere: — Kaip būtų malonu matyti, kad iš to kongreso susikurtų nors 40 lietuviškų šeimų.

Uknolis

— "Skyrybos Amerikoje nieko nestebina ir negąsdina, — iš tiesų gal labiau stebina sutikimas porų, kurios buvo vieną sykį susituokusios".

"Moteris", nr. 3

Vienas iš teisingųjų verksnių lieja ašaras, kad J. Paleckis apgavo Reigytę ir Paleckis, galimas daiktas, savo parašu pasirašė atstatydinimo raštą. Ta proga verksniai tepašaroja ir už tuos vaikus, kurių 1,415 neturinčių nė trijų metų amžiaus 1941 m. ištremė į Sibirą, nes už juos Paleckis neišlejo nė vienos ašarėlės.

Ir atskrido juodas varnas

Antanas Gustaitis, kurį vadiname pekininku todėl, kad jis yra puikiai susipažinęs ne su anapusine, bet žemės, peklologija, atskraidino naują eilėraščių tomą "Ir atskrido juodas varnas". Gi rinkinys vadinasi juodu varnu ne todėl, kad ir velnias juodas, bet štai kodėl:

Iš daugaus, juodai užklotu
Pučia vėjas šaltas,
O ant juodo žemės ploto
Tik aš vienas baltas.

Šios dienos Spygliuose ir išspausdinam pora pekininko kūrinį, kad iš poros tų plunksnų skaitytojas susigundyti ir visą varną nusipirkti.

Nepaaiškinta rauda

"Šiame skurdžiame Ivinškių namelyje įvyko ta baisi tragedija, išplėšusi Lietuvos prezidentui gyvybę... Tai šios medinės lūšnos palėpėje, kurią vargiai ar būtų galima vadinti trečiuoju aukštu, gyveno žymiausias lietuvių tautos vyras", ašaroja Aleksandras Merkelis "Antanas Smetona" knygoje, 668 psl. Raudame ir mes visi kartu, bet tikime, kad mūsų raudos nepagrįstos, nes toje pačioje knygoje 661 psl. skaitome: "P. Zadeikis pranešė A. Smetonai, siunčias prezidentinį atlyginimą iš Lietuvos valstybės kreditų už š. m. penkis mėnesius po 800 dol. per mėnesį, viso 4,000 dol. Atlyginimas buvo siuntinėjamas ir vėliau". Mums spyglininkams ir dyglininkams atrodo, kad du žmonės iš 800 dol. per mėnesį galėjo gražiai pragyventi, bet gal tais laikais doleris buvo mažiau vertas.

Laikraščiai žmogų apsaugo ne tik nuo nežinojimo, bet ir nuo lietaus.

Niekas nenori J. Karvelio pinigų

Fondai su didžiausiu entuziazmu svarsto, kaip išleisti mokyklai vadovėlius, rašo posėdžiaujanti ir barasi, todėl nebūturi kada paskaityti laikraščius, kuriuose J. Karvelis pakartotinai sako, kad išleis visus vadovėlius ir visas knygas, jei bus garantuota, jog to leidinio nupirks bent 300 egzpl. Matyt, jei priimtų Karvelio pasiūlymą, nebūtų posėdininkams darbo ir nebūtų fondams kur pinigų dėti.

P.

STREIKUOJA NAUJIEJI LIETUVIAI MILWAUKEE, WISC.

Minkausko šimtmetiniame ažuolyne įvyko liepos 17 d. Wisconsin Lietuvos diena. Atvyko gub. leit. Lucy, senatorius Nelson, kongr. Stalbaum, Racine ir Kenosha miestų merai, bet nebuvo milvaukiečių naujų lietuvių ateivių. Manėme, kad jau visi išmigrė, bet Pasaulio Lietuvių Žinynas parodė, kad dar gyvena. Manoma, kad jie streikuoja.

PROBLEMATINIS STRAIPSNIS

"Lietuviškoji emigrantų visuo menė tapo liguistai jautri dėl savo nepasisekimų", rašo Jonas Šolūnas "Sporto" 1 nr., straipsnyje "Apie asilus ir žmones", anksčiau pasitraukęs dėl kažkokių nepasisekimų ar pasisekimų iš visuomeninės veiklos ir spaudos.

— Alvudas Chicagoje pademonstravo filmą "Student Prince", kuriame vieni svarbiausių veiksmų yra dainos apie nugarą, nors gal ten tuose studentų bokaluose alvudiniame seanse buvo ne alus, bet gira.

Antanas Gustaitis

DVASIOS IŠPUOLIS

(Asmenybės kulto malda)

O vade, o tėve, pirmūne kūrėjau,
Kurs mane užčiuopi, užuodi, girdi,
Aukoju tau viską, ką savo turėjau
Mužiko pakaušy, poeto širdy.

Liepi man dainuoti — kaip gubė pragystu,
Liepi man tylėti — kaip grumstas tyliu,
Liepi man kentėti, kad mintys pakistų —
Vorkutoj ant sniego prišalęs guliu.

Liepi man prakeikti, ką vakar godojau —
Prakeiktu, ką gyriau, gėriau, ką peikiau,
Užgiedu ten melą, kur dėsą giedojau,
Kad būtų tau gera, kad būtų sveikiau.

Liepi man regėti, ko akys neranda —
Iš rūko tau rimais pasaulį kuriu,
Dėkoju už terbą, už lopą ir skrandą,
Kad, žemę praradęs, mėnulį turiu.

Aš plauju tau slove, kol rankos nudrimba,
Kol himnuos pritemsta vaizduotė lakė,
Sukdūpęs ant kelių bučiuoju tau rimba,
Iš džiaugsmo kvatojuos, kad nuoga plaki.

Kultūriniai mainai

Tau, tėvyne, manos sniegėm
Vargo kelių klojom.
Tau aukoti amžių baigiam,
Tau ir apsiuojam.

Ar išalkus, ar ištroškus,
Vis paguosit einam,
Mūsų karvės — tavo ožkos,
O lygiom sumainom.

Mes tau meilę, grūdo skalsą,
Kol gyvybė laikos —
Tu mums Kremliaus šunio
balsą

Tonus balalaikos.

Mes sesutei šilko skarą,
Diržą auksu lieta.

O brolelis mums per karą
Kuliką įpštalietė.

Mes tau raštų šimtą arų,
Prakalbų kūrybą —
Tu nuo stalo proletary
Kūdioms vieną grybą.

Kai rytojus neramina,
Mes tau laisvės bliū,
Mes tau galvą Gedimino,
O tu mums... kubilių.

SPAUDOS APŽIŪRINĖJIMAS

— "Alduose" rašoma:

"Būdinga, kad nuo ragangaudžių kaltinimų kataliką Barzduką (Ateitininkų Federacijos narį) bei jo bendradarbius PLB valdyboje ėmė ginti Keleivis, ir Naujienos, Dirva ir Nepriklausoma Lietuva, bet ne katalikiški laikraščiai, kuriems, matyt, maloniau ką nors kaltinti, nei kaltinamusius ginti".

O, kad tie laikraščiai kataliką Barzduką puotė, žurnalas nepamini.

— "Dirva" liepos 6 d. rašo apie šnekuolių, kurių pasitaiką visur:

"Jei ateitininkas kartais, dėl savo riboto dainų repertuaro ir paveiktas "ekumeninės dvasios", uždainuoja "Lauželis, lauželis", tai jo "šnekuoliai" draugai minintis jam prisega geltoną kaklaraištį. O jei koks skautas, išėjęs "stovyklauti, patyrimo daugiau gauti", kartais užkliūna ateitininkų būrin, tai jo "šnekuoliai" broliai ar sesės jam tą patį kaklaraištį bent žodžiais nuriša".

— "Drauge" dr. J. Adomavičius rašo apie nedarnos tokias aukas:

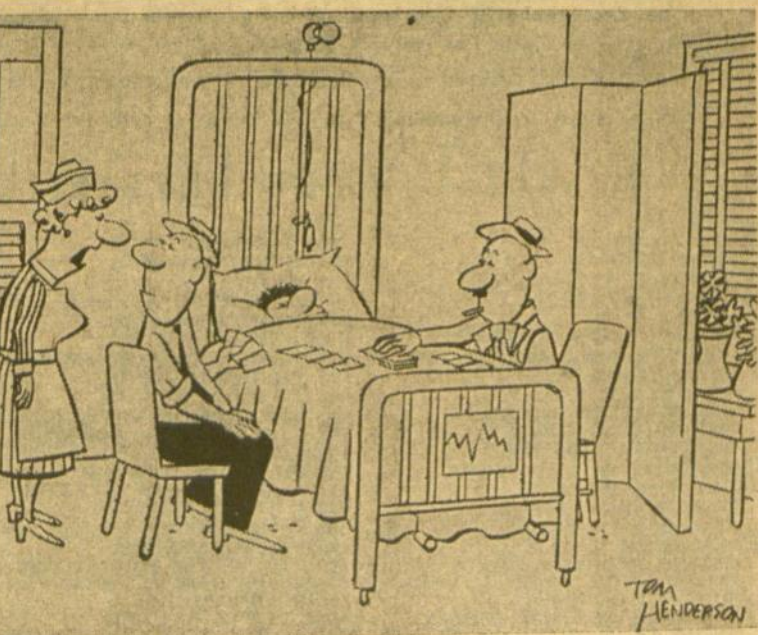
"Vienas jų ima sijoną iki šėsių inčių virš kelių patrupinęs nešioti, kitas — kito valdžiai pasidavęs, leidžiasi plaukus kas savaitę kita spalva nudažyti, trečias pamatęs kitą rūkant, pats už cigaretės griebias ir jau nuo jos atsitraukti negali. Tai vis jausmų nedarnos aukos".

— "Drauge" liepos 23 d. laidoj, naujausius leidinius minint ir kalbant apie "Marian", parašyta, kad jame amerikietis laikraštinkas svarsto, kas reikalingesni — vyrai ar moterys. Taip pat minima, kad "Marian" žurnalui rašo geležiniuose pančiuose gulįs W. Sayers.

Spygliai gi, perskaitę "Marian", rado, kad amerikietis rašo, ne kas reikalingesni, o kas religingesni, ir guli sirgdamas Sayers ne geležiniuose pančiuose, bet plaučiuose. Bet kas žino, gal anie pagerinimai yra reikšmingesni.

Kremliaus rūmai ryškesni už Conrad Hilton viešbutį

Suprantama, kad komunizmas gali pinigų atimti ir juos atiminėja, taigi visais atžvilgiais yra stipresnis už pasaulio lietuvių jaunuosius, kurie savo kongresui Chicagoj pinigų ne atiminėjo, bet rinko. Pagerbdamos šitas jėgas, "Naujienos" kovo 29 d. per visas septynias skiltis įsidėjo antraštę, kad prasiidėjo komunistų partijos suvažiavimas, gi kad Chicagoje prasiidėjo lietuvių jaunimo kongresas, neišspausdino nė eilutės. O kongreso metu vyko Varšuvos pakto konferenciją, kurią irgi "Naujienos" septyniomis skiltimis pagerbė, jaunimo kongresą ir Dainų šventę užmiršdamas. Kremlius iš toli lengviau matyti, negu Conrad Hilton viešbutis iš arti.

Malonūs ponai, baikite lošti, lankymo valandos pasibaigė.

Spyglininkai guodžiasi

— P. S. pasirašanti, niekada neduodanti savo adreso nei pavardės spyglininkė (o gal ir spyglininkas) rašo:

Drauge, barone,
Nežiūrint į visą "storonę",
į "Drauge" skonį
mano humoras nebepataiko
jau nuo kurio laiko,
nors temos šviežios, kasdieninės,
ne prieštvaninės.

Tikriausiai "Draugas" įsimylėjo
į kokią Solomėja.

— Biju dabar, daugiau kaip
Kiklopo,
kad nesužinotų Penelopa.
Aišku, humoro nebesulopo.

Red. atsak.

Pereitame numeryje mūsų
išspausdinom eiles jūsų,
Kur muša
Kailį drebinantį rusą.
Bet kai ligi šiol jūs adresas
nepaaiškėjo

Kiti sako, kad jūs Salomėja,
O gal kita kokia ponitė,
Norinti incognito būti.
Tad nenorime skubėti,
Visko tuoj dėti.

Moderni mergaitė nešioja tiek pat
drabužių, kiek ir jos močiutė, tik
ji nenešioja jų visų iš karto.

Tretysis dainų šventės choras

Gausus buvo suaugusiųjų choras Trečiojo Dainų šventėje, bet nemažas ir vaikų choras, kuris dainavo: "Šoks tėvelis suktinį, tetušelis suktinį". Tačiau didžiausios dainų šventės vyko svečiams apsilankius įvairiuose namuose, kur tretieji chorai dainavo: "Gers tėvelis martini, tetušelis martini".

NEIKAINUOJAMA VERTYBĖ

"Jos ar jo laiškas ar net su vienu kitu prašytu žodžiu lapelis, pati rašysena, jos rankose laikyta gėlė, plaukų plukštelis, užmiršta nosinaitė ar pirštinaitė besimylintiems virsta neįkainuojama vertybe".

Alfonsas Grauslys

— Pov. Dirks, kaip skelbia laikraščiai, pakviestas Alvudo žmogaus darnieji universiteto ordinariniu profesoriumi.

Žmona savo vyrą gali skaityti kaip knygą, bet visada domisi ankstyvesniomis laidom.

TRYS DIDIEJI

(šlaitiškai)

Sovietų Rusijoje
trys buvo dideli galvočiai:
Leninas,
Stalinas
ir Chruščiovas.
Iš jų visų
didžiausias buvo
Chruščiovas,
nes pasaulis
aniedviejų tiktai gerklės balsą
tegirdėjo.

o Chruščiovo —
ir jo bato,
kai Apsijususių Tautų
mitinge
mokytus mokė sovietiška
išmanyti.
Didakas Urza

NAUJOJI TAUTOSAKA

Tyli, kaip Rūkstelė po gubą.
Iškilo, kaip Zapkus po parodos.
Sukombinavo, kaip Pranas pa roda Chicagoj.
Atsiminė, kaip Čipkienė, jog esanti dalininkė.
Sekasi, kaip Kirui su dramom.
Gliando, kaip Glianda premijas.
Broliaujasi, kaip Gustaičiai su Santvarais.
Dingo, kaip PL Bendruomenės 2,000 dol. kultūros premija.
Pliekiasi, kaip Raila su opo nentais.

Kviečia, kaip Balkūną į garbės pirmininkus.
Iškilo, kaip KLNA į paviršių.
Mylisi, kaip tautininkai savo tarpe.
Lojalūs, kaip socialistai liaudininkams.

"Akėčios", nr. 1

— Mėnulyje nėra žmonių, nes jei jų būtų, jie jau būtų paprasė JAV ekonominės pagalbos.

"Nėra vienam laisvės ten judėti, kur kitas nutaria vietą sėdėti."

Dr. A. Sužiedėlis

— "Kaip mes galime vaduoti Lietuvą, jei dar nemokame net grožio karalaitės išsirinkti".
Arvydas Barzdukas

KO KAS PASILGO

Moksleivių ateitininkų laikraštelyje, leistame Dainavoje, mažieji rašo:
"Aš labiausiai pasiilgau brolių, nes dabar negaliu su jais muštis".

Vytas Petrulis

"Aš pasiilgau savo namų, nes sklepe yra šalta".
Paulius Urbonavičius

Nesvarbu, kad stieksa sudėgė, bet svarbu, kad ji gamtą valgiai

SUGADINTAS VYRAS

Žmona nutarė savo vyrą pataisyti ir privertė atprasti nuo rūkymo, gėrimo, keikimo, tabako kramtymo, lošimo. Ir kai ji tai pasiekė, ji nuo to vyro pabėgo, sakydama: "Aš negaliu gyventi su tokiu bobišku, neįdomiu vyru".

DAINŲ ŠVENTEJ SULYGINO HIERARCHIJĄ

Dainų šventės pranešėjas akt. R. Stakauskas ir vyskupus ir prelatus lygiai pristatė kaip prelatus.

Kodėl?

— Kodėl Ses. Viktorija nau doja švilpuką?
— Nes ji dar nemoka su pirštais pašvilpti.
— Kodėl reikia giedoti bažnyčioje?
— Nes dainuoti nemandagu.
— Kodėl uodai pagelbininkų nekanda?
— Nes mes esam per daug saldžios.
— Kodėl negalim kalbėti, kai šviesos užgesintos?
— Nes negalit matyti, ką jums sako.

"Kibirkstėlės" nr. 1